

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA **OKTOBER 2020**

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

---

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 10. november 2020

Končna redakcija: 10. november 2020

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za oktober 2020:

Prevladovali so odzivi na vsebine, povezane z epidemijo. Gledalci so se pritožili, ker ni bilo neposrednega televizijskega prenosa tiskovne konference predsednika vlade in ker je v nedeljski razvedrilni oddaji raper nastopil z izrezano zaščitno masko. Veliko pritožb je prispelo, ker v informativnih oddajah ni bilo novice o pohodu za življenje v Ljubljani. Varuhinja je v vseh treh zadevah napisala mnenje in priporočilo.

Ob opozorilih glede mešanja žanrov v radijskih in televizijskih program (voditelj »pristavek« v Dogodkih in odmevih, »dodana vrednost« v Drugi jutranji kroniki, »prilaganje lončka« v televizijskem Intervjuju, »sarkazem« na Valu 202 ...) je uredništva spomnila na ločnico med poročanjem in komentiranjem oz. izražanjem osebnega mnenja, kot jo opredeljujejo Poklicna merila in načela novinarske etike.

Varuhinja je analizirala TV-kampanjo o javnem mediju ter napisala mnenje in priporočilo.

Več kot običajno je bilo odzivov, povezanih z jezikovno kulturo. Varuhinja je spodbudila notranjo razpravo o poenotenem zapisu imena bolezni covid-19 in uredništva pozvala, naj upoštevajo smernico koordinacije lektorjev in jezikovnih svetovalcev.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Nič o pohodu za življenje	4
O petkovih protestih: pomanjkljivo?	6
Intervju: gostja Bojana Beović	13
Anketa: ko je seštevek odgovorov 140%	15
(Ne)celovito poročanje o parlamentarni razpravi	16
Studio City/Na tretjem: medsebojna polemika?	17
Gost oddaje kot na zatožni klopi	18
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	19
Slovenski filmi so na sporedu prepozno!	19
Pohvala za program ob 100-letnici koroškega plebiscita	19
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	20
Raperjev nastop s strgano masko	20
IV. ŠPORTNI PROGRAM	22
Razočaranje ljubiteljev kolesarstva (Vuelta)	22
V. PROGRAM PLUS	23
O strokovnosti v pogovorih o zdravilnih učinkovinah	23
VI. SPLOŠNO	25
Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?	25
Hočemo več pozitivnih vsebin!	28
Zahvala za prenos maše	29
RADIO SLOVENIJA	29
I. RADIO PRVI	29
Poročanje in komentiranje	29
Dajte besedo vladi, ne opoziciji	31
Zakaj ste okrnili vremenske rubrike?	32
O slovenski (narodnozabavni) glasbi	33
II. VAL 202	33
Sarkazem in komentiranje voditeljev	33
Vedno isti glasbeniki (primer)	34
III. SPLOŠNO	35
Ko bi lahko poslušali za nazaj ... (Saj lahko!)	35
MMC	36
I. NOVINARSKE VSEBINE	36
Glorificiranje švedskega modela?	36
O poročanju in družbenih vrednotah	39

Ali je pozitivna oseba tudi kužna?	40
Pohvala za izbor teme	41
II. UPORABNIŠKE VSEBINE	41
Zopet o komentarjih (in moderiranju).....	41
RTV SLOVENIJA	43
I. JEZIKOVNA KULTURA	43
Smernica: zapis imena bolezni covid-19.....	43
Ali govorna kultura peša?	43
Imamo res policijsko uro?	45
Rekord. Dovolj je te besede!	45
V katerem jeziku lahko sprašujejo novinarji?	46
Kolesarski spomenik?	47
Predlog: Barcolana naj bo Barkovljanka.....	47
II. TEHNIČNE ZADEVE	48
(Ne)delovanje spletnega radia	48
Kdo skrbi za zvok v uradu predsednika?.....	48
Brez podnaslovov (površnost ali tehnične težave?)	48
III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM.....	49
Ne slišimo in ne razumemo!	49
Pomagali bi jim (čitljivi) podnapisi	51
IV. SPLOŠNO	53
Covid-19: informiranje o javnem zdravju, oktober	53
O spoštovanju ukrepov pri pripravi vsebin.....	54
Kampanja javnega medija, drugič (analiza)	55
I. VARUHINJA	55
Razprava o sovražnem govoru	55
PRILOGE.....	56
Priloga 1: Kampanja javnega medija, drugič (analiza)	56
STATISTIKA.....	61

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Nič o pohodu za življenje

Varuhinja je prejela 15 sporočil gledalcev, ki jih je zanimalo, zakaj TV Slovenija v dnevnoinformativnih oddajah ni poročala o dogodku s številčno udeležbo, pohodu za življenje, 2. oktobra v Ljubljani. Spraševali so o različni obravnavi javnih dogodkov, npr. petkovih protestov ali parade ponosa. Primeri odzivov:

»Kje ste bili, ko je bil v Ljubljani pohod za življenje? Nekaj sto ljudi: ali so tako nepomembni, ko nas opomnajo na odgovornost za prihodnost Slovenije?« **(M. S.)**

»Ostro protestiram, ker o Pohodu za življenje, ki je potekal včeraj dopoldan v Ljubljani, na portalu MMC na dan dogodka ni bilo objavljenega nobenega prispevka. Glede na to, da praviloma izpostavljate tudi dosti manjše shode, proteste ipd., se mi zdi takšno ravnanje medija, ki ga plačujemo vsi davkoplačevalci in ki naj bi zasledoval javni interes obveščenosti vseh prebivalcev in prebivalk Slovenije, še posebej zavržno.« **(J. F.)**

»V soboto, 3. oktobra 2020 je bil v Ljubljani najlepši shod v Sloveniji POHOD ZA ŽIVLJENJE! O tem shodu so bili vsi mediji pravočasno obveščeni. Na tem shodu ni bila prisotna tako forsirana, zloglasna, JAVNA RTV hiša, s preko 2200 zaposlenimi in bogato nagrajena z 100 milijoni EU na leto. To dejanje je višek sramote za zloglasno državno televizijo, v službi ljudstva, kot se sami promovirajo. RTV redno poroča o vseh nepomembnih neumnostih. Neprestano se RTV zelo angažira na rušenju Janševe vlade. Janez Janša pa je najspodobnejši politik v Sloveniji in zelo priznan tudi v tujini.« **(A. L.)**

»Menim, da si ljudje, ki branimo pravice nerojenih otrok in ki sočustvujemo s starši ki so zaradi spontanega ali umetnega splava izgubili otroka, zaslužimo biti informirani. Glede na redno plačilo mesečnega prispevka, vas prosim, da upoštevate vaš status neodvisnosti in da ste javni servis.« **(M. P.)**

»V zadnjem času sta potekala dva - po mojem mnenju - podobna dogodka, ki pa ste ju zelo različno obravnavali. Naj razložim:

Prvi dogodek je bila parada ponosa (26.9.2020). Na spletu najdem dokaj izčrpno poročilo, prisotno je bilo živo javljanje v TV-oddajo, dodan je še en video-prispevek (zdi se kot javljanje v še eno drugo TV-oddajo), povzeto je kar nekaj mnenj privržencev tega dogodka, dodano je precej slik. Iz članka se da razbrati, da so organizatorji navedli 500 udeležencev, ni pa ocene policije.

Drugi dogodek je bil pohod za življenje (3.10.2020). Vaš iskalec za to geslo ne najde zadetka, torej sklepam, da o tem niste poročali. Iz drugih virov (sta.si, siol.net, domovina.je) sem razbral, da so organizatorji navedli 500 udeležencev, je pa tu prisotna tudi ocena policije o 200 udeležencih.

Ker se mi dogodka zdita podobne 'magnituda', menim, da bi ju morali z vaše strani tudi podobno obširno pokriti oz. izkazati podobno prizadevnost za celovit prikaz dogodka. To je namreč vaša naloga - predvsem pri zgoraj navedenih temah, kjer imamo ljudje različna mnenja. Kako naj pride do dialoga in sobivanja med temi mnenji, ki so znatno zastopana med ljudmi, če o nekaterih poteka cenzura v - po definiciji - najbolj pluralnem mediju?« **(D. F.)**

»Glede na to, da 500 udeležencev ni malo, tematika samega shoda pa precej pereča in aktualna, se sprašujem, čemu medijski molk ali blokada s strani javne radiotelevizije. V zadnjem času je informativni program poročal o vrst raznih, predvsem političnih protestov in okoljskih shodov, čeprav na slednjih marsikaj ni bilo kaj več kot sto protestnikov. Na omenjenem pohodu se je zgodilo tudi manjše prerivanje nasprotujočih si grupacij.

Zanima me, zakaj se je medijski molk na RTV o tem dogodku zgodil, saj mi je bila s tem kršena pravica gledalca do obveščeniosti, ki je eno od temeljnih poslanstev javne RTV. Prav tako me zanima, kaj so kriteriji, da o nekem, recimo temu "ideološkem" shodu, informativni program poroča.« **(P. M.)**

Pojasnilo **RTV Slovenija** je posredovala Služba za komuniciranje:

»O izboru posameznih tem oziroma uvrstitvi teh v dnevnoinformativne oddaje se naši odgovorni uredniki in uredniki odločajo v skladu z uredniško presojo. Pri svojih odločitvah, ki jih sprejemajo v okviru programske zasnove, novinarskega kodeksa ter poklicnih meril in načel novinarske etike, so neodvisni in samostojni. Iz širokega nabora dogodkov doma in po svetu se trudijo, skupaj z uredništvom, izbrati najbolj relevantne in aktualne tematike, vedno z veliko odgovornostjo do javnosti.

V množici dnevnih dogodkov žal ne moremo pokriti prav vseh, še posebej ob sobotah, nedeljah in praznikih, ko delamo z manjšim številom sodelavcem. Tako smo v soboto pokrivali kar dva pomembna dogodka. Ena od ekip Informativnega programa TV Slovenija se je dopoldan udeležila okrogle mize z naslovom Odgovoren državljan - uspešen narod, ki jo je pripravila Civilna iniciativa Prebudimo Slovenijo, na njej pa je sodeloval tudi predsednik vlade. Druga ekipa pa se je dopoldne odpravila na Brdo pri Kranju, kjer je bil sprejem predsednika države in ministrice za diamantne maturante in maturantke. O obeh dogodkih smo v naših dnevnoinformativnih oddajah poročali.«

Varuhinja je o zadevi napisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Na načelni ravni lahko pritrdim uredništvu, da ima ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da iz dnevne bere dogodkov izbere tiste, za katere presodi, da so v

najširšem interesu javnosti, ter jih razporedi po oddajah, saj v posamezni informativnih oddaji nikoli ni mogoče povedati vsega, kar se je zgodilo v nekem dnevu. **Selekcija novic je imanentno delo urednikov. O poudarkih, razmerjih in obsegu poročanja se odločajo glede na vsakokratne konkretne okoliščine, pri tem pa morajo poskrbeti, da se v časovno omejenih oddajah prikaže čim več raznovrstnih informacij iz Slovenije in sveta ter z različnih področij našega življenja.** Ko v skladu s pristojnostmi in poklicnimi kompetencami uvrščajo posamezne vsebine v različne oddaje, ugotavljajo njihovo informativno vrednost in tehtajo javni interes, morajo uporabljati različna vsebinska merila, predvsem merili pomembnosti in aktualnosti, a tudi zanimivosti in raznovrstnosti. Posebej pomembno je merilo pluralnosti v najširšem pomenu besede.

Katera vsebinska merila so uporabili v konkretnem primeru, iz uredniškega pojasnila ne morem izluščiti.

Menim, da je množični shod z več sto udeleženci v Ljubljani takšne vrste dogodek, za katerega občinstvo upravičeno pričakuje, da bo zabeležen v kakšni od dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija tega dne.

Zato bom **uredništvu Informativnega programa priporočila, da se podrobno seznanijo z očitki o spregledu dogodka ter opravi notranjo razpravo o točki 2. 1.** Poklicnih meril in načel novinarske etike (Razpon tem), v kateri piše:

»V programih RTV Slovenija moramo zagotoviti ustrezno ravnotežje med svetovnimi, nacionalnimi, regionalnimi in krajevnimi informacijami. Enako pomembno je, da novinarji in drugi ustvarjalci programov RTV Slovenija raziskujejo in predstavijo tako pozitivne kot negativne dogodke, osebnosti in pojave v družbi, zlasti pa tiste dogodke in pojave, ki so pomembni, čeprav ne zbudijo splošne pozornosti, ne razburjajo in ne vznemirjajo javnosti.«

Iz uredniškega pojasnila pa je mogoče razumeti tudi, da so ta dan vsebinske odločitve podredili izvedbenim možnostim, saj so imeli na voljo le dve ekipi.

Pojasnjujem, da so mi znani primeri, ko so bile izvedbene okoliščine in omejitve v zapleteni produkciji televizijskih vsebin tiste, ki so narekovale vsebinske odločitve, zaradi česar te niso bile najboljše ali pa so bile bistveno drugačne o načrtovanih ali uredniško usklajenih. Zato bom **uredništvu Informativnega programa in vodstvu TV Slovenija priporočila, da preverijo uveljavljen način načrtovanja in ga po potrebi spremenijo, če ugotovijo, da ne zagotavlja zadostnih produkcijskih zmogljivosti ob predvidljivih in po mnenju uredništva pomembnih dogodkih.**«

O petkovih protestih: pomanjkljivo?

Varuhinja je prejela dve sporočili, v katerih sta se gledalca odzvala na poročanje Informativnega programa TV Slovenija **o protestih 9. oktobra.**

Gledalca **H. H.** pa je zmotil prispevek objavljen v TV Dnevniku 13. oktobra:

»Pri današnjem dnevniku je RTV SLO grobo zavajal gledalce s tem, ko je udeležence petkovega nezakonitega in neprijavljenega protesta predstavil kot mirne protestnike in žrtve policijskega nasilja. To niso mirni protestniki, to so provokatorski aktivisti tistih, ki se vsiljujejo na oblast. In to v času intenzivnega širjenja koronavirusa. Res je naporno gledati dnevnik v katerem sistematično črnijo vlado, ki dela dobro. In to pranje možganov naj bi bila javna RTV? To ni novinarstvo, to je najhujše politikantstvo.«

Odgovorila je urednica dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»O protestnikih, ki so Varuhu človekovih pravic predali Zahtevo za preiskavo zakonitosti in sorazmerne uporabe pooblastil policije na petkovem protestu, dne 9.10.2020, smo poročali objektivno. Naša novinarska ekipa na terenu je videla postopke policistov, ki so vključevali tudi udeležence protestov, ki so se očitno držali vseh varnostnih ukrepov – torej nosili maske in držali medosebno distanco. Policijske postopke in pričanja ljudi, ki so bili bodisi udeleženi v policijskem postopku bodisi navzoči kot priče, so tudi posneli.

V prispevek so vključili tudi pisni odgovor policije, da obtožbe protestnikov zavračajo in povedali tudi število izdanih kazni. Policiji so sicer ponudili možnost odgovorov pred kamero, kar pa so zavrnil.

Gospa Svetlana Makarovič je bila na protestih z masko in je stala daleč od vseh ljudi. Celoten policijski postopek z omenjeno gospo je dokumentiran, fotografiran, obstajajo pa tudi številne priče. Če je bil dotični gledalec na protestih in ima nasprotne dokaze, naj jih predloži.«

Gledalec **A. M.** pa je je v poročanju pogrešal celovit prikaz ravnanja policije, opazil je, da sta zasebni televiziji pokazali posnetek, ki ga v informativnih oddajah javnega medija ta dan ni opazil, in da sta naslednji dan poročali o številkah, povezanih z zborovanjem:

»Iz oddaj drugi televizij izvemo, da je tudi tokrat šlo za neprijavljeno zborovanja, da je policija popisala 64 oseb; da so evidentirali 61 kršitev predpisov, nad 4 protestniki so uporabili prisilna sredstva, 2 pridržali. ... lahko smo videli, da je prišlo do soočenja, prerivanja med demonstranti in policijo. Slednji so se, da bi se izognili fizičnim incidentom celo umikali pred razjarjeno množico. V obeh televizijah smo lahko videli tudi znano javno osebo, pesnico in politično aktivistko Svetlano Makarovič.

In kako je poročala javna, kot pravite, »neodvisna« TV SLO v najbolj gledani informativni oddaji Odmevi na dan protesta. Prispevek o tem gledamo ob 22:16 ure dalje. Prva vest je bil (citiram dobesedno): Protestniki so se dogovorili, da bodo dosledno spoštovali ukrepe, varnostno razdaljo in maske. Ta navedba pa je zelo zanimiva. Zakaj? V nadaljevanju vsi pričakujemo ali je dejansko tako tudi

bilo! Vendar, nas gledalce, glede na molk o tem, očitno to ne sme zanimati, saj bi padla črna luč na tokratni sporni shod v času omejitev zbiranja na 10 oseb. Kako drugače razumeti tako okrnjeno poročanja? Jasno je bilo vsakemu že v naprej, da se tega pravila ob taki kaotično organizirani množici (brez znanega organizatorja in brez redarjev) ne bo dalo upoštevati. Vaše idealistično prikazovanje »mirnega in legalnega« zborovanja« je na kratko: šolski primer neobjektivnega poročanja oz. medijska manipulacija, ki bi jo lahko npr. prezentirali študentom na FDV.

Da je javna oseba Svetlana Makarovič (z velikim javnim vplivom), verjetno, kot na prejšnjih) hodila na shodu tudi brez maske in so jo policisti popisali, se vam ni zdelo vredno omembe. Že prej na predhodnih protestih pred »Prešircem« ste »spregledali« tudi Tanjo Fajon in Marjana Šarca, posneta tam v gneči na »Prešercu« - oba brez mask in brez razdalje. Ste pa drugo javno osebo, ministrico Kustec Lipicer, ki je bila brez maske na prireditvi športnikov več dni »pribijali na zid« - takoj na prvem mestu v osrednjem dnevnik ob 19 uri in za tem še več dni zapored v najbolj gledanih oddajah. Vaši poročevalci niso poročali in snemalci niso smeli prikazati, da so bili tam tudi vaši vodilni iz RTV, pa npr. predsednik nogometne zveze, (eden od preteklih možnih kandidatov za bodočega mandatarja). Vsi brez mask. A to pa ste kar "spregledali"? To pa ni le še en primer cenzuriranega poročanja, kot pri »kolesarjih«, ampak izrazita hinavščina, moralna dvoličnost, ki ne bi smela imeti mesta v naši javni RTVSLO.

Da ne govorim o **dvojnih merilih** pri obravnavi korupcije. O, kako lepo zveni, kot smo poslušali v Odmevih: Korupcija se lahko začne že pri kavici. Aja? Žal pa se pri nas odkrivanje le te, pri kavici tudi neha. Mislim, na »pribijanje« bivše kmetijske ministrice Aleksandri Pivec, o katerih dejanjih pri obiskih na terenu ste več poročali kot skupaj o 5 milijardni bančni luknji in milijardi opranega denarja za Iran; da ne govorim o odpisu 27 milijonov »family Jankovič«.

Ste vse obravnavali ,vsaj približno, v podobnem obsegu in z enako vnemo ?«

Odgovor odgovorne urednice Informativnega programa **Manice J. Ambrožič**:

»Gledalec je poslal mnenja o več programskih vsebinah. Začel je z mnenjem, da na RTV Slovenija že daljši čas leti očitek o politični pristranskosti.

Slaba tri leta sem odgovorna urednica Informativnega programa TVSLO in očitki o politični pristranskosti letijo z različnih smeri. Včasih nam očitajo pristranskost v levo, včasih v desno. Odvisno je od tega, kdo je avtor očitka. Zelo pogosto so pričakovanja naših gledalcev zelo tesno povezana z njihovo politično pripadnostjo.

Svoje pojasnilo bom podkrepila s primerom: Lani oktobra je bil protest proti vladi Marjana Šarca, ki ga je organizirala desnica. O protestu smo poročali na začetku našega Dnevnika. Tudi takrat sem prejela nekaj pisem gledalce, ki se s tem niso

strinjali, češ da ne gre za dovolj pomemben dogodek. Množičen protivladni protest je dogodek, ki ga kot nacionalka zabeležimo, ne glede na to, katera vlada je na oblasti.

Glede petkovega protesta je odgovor pripravila urednica Dnevno-informativnega programa TVSLO **Nataša Rijavec Bartha**.

»O protestu 9.10. smo poročali večkrat, na dan dogodka smo se vklapljali s protesta v TVD, pripravili poročilo za Odmeve, ko se policija še ni odzvala s konkretnimi številkami, zato smo njen odziv na očitke in podatke o izdanih globah ter kršitvah vključili v prispevek 13.10., ki je bil objavljen v TVD.

TVD, 9.10: »S policije pa odgovarjajo, da bodo pozorni na kršitve glede zbiranja ljudi, da jih bodo torej nadzorovali z zdravstvenim inšpektoratom. Kar pomeni tudi izdajanje glob kršiteljem.«

Odmevi, 9.10.; » Protivladni protest je potekal mirno, a s strožjim nadzorom policije in več popisovanja ljudi.«

TVD, 13.10: »Policisti očitke zavračajo in pravijo, da so ravnali v skladu s pooblastili.«...«Policisti so v petek ugotovili 61 primerov kršitev Odloka o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih .Prav tako so ugotovili 8 kršitev Zakona o javnem redu in miru.«

Naj dodam, da je ob pritožbah, ki jih dobimo glede pokrivanja petkovih protestov, potrebno poudariti, da zaradi razpršenosti protestov, ko so številni udeleženci na kolesih in ob precej veliki površini dogajanja težko sledimo vsem dogodkom in incidentom, še manj pa je možnosti, da bi jih vse in v celoti zabeležile naše kamere. <https://www.rtvsl.si/slovenija/napeto-ozracje-na-trgu-republike-protestniki-ukrepanje-policije-oznacili-za-represijo/538648>

Pošiljam naš članek s spletne strani www.rtvsl.si, kjer so zbrani ključni podatki o poteku protesta 9. oktobra. Zadnji poseg je bil v petek, 9. oktobra ob 22.52, torej 22 minut po koncu Odmevov in v tem članku je omenjeno tudi sodelovanje Svetlane Makarovič na protestih. Naše kamere je niso posnele.

V Tedniku 19. oktobra smo o posredovanju policistov na protestih pripravili prispevek, z odzivi protestnikov in policistov. V prispevku smo pokazali tudi posnetek napada na snemalca Nove 24 na zadnjih protestih, ki so bili v petek, 16. oktobra, prav tako smo objavili posnetke Svetlane Makarovič, ki smo jih pridobili z družbenih omrežij. <https://www.rtvsl.si/4d/arhiv/174726214?s=tv>

Glede protestov in opozicije, domnevam, da pritožnik govori o protiproslavi 24. junija letos. Predstavniki opozicije so bili na predvečer dneva državnosti 24. junija na tem dogodku na Prešernovem trgu. O tem smo poročali v Dnevniku, ko se je proslava začela, in nato v Odmevih, kjer smo objavili tudi izjave predstavnikov opozicije.

24. junija na prostem ni bilo potrebno nositi maske; to bo v določenih regijah Slovenije potrebno početi od jutri, 16. oktobra. Prireditev Olimpijskega komiteja

Slovenije je bila 22. septembra, ko je v zaprtih prostorih veljala zahteva po nošenju maske.

Na TVSLO ničesar ni prikrivala, ker smo edini medij v Sloveniji, ki smo slovesnost v celoti javno prenašali. Prav tako smo tisti medij v Sloveniji, ki je o sumih o nepravilnosti pri poslih družine Jankovič lani pripravil več raziskovalnih oddaj Tarča.

To sta dva linka: <https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174642061?s=tv>;
<https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174643598?s=tv>

Prilagam še Tarčo o sumljivih finančnih transakcijah z Iranom:
<https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174477314?s=tv>

In še zadnji odgovor na gledalčevo vprašanje glede naše vneme in obsega poročanja: Da. Zakaj bi drugače? Zavedamo se svoje odgovornosti in pomena, ki ga ima v družbi javni nacionalni medij.«

Varuhinja si je podrobno pogledala vsa televizijska poročila, ki so se nanašala na dogodek (Dnevnik in Odmevi, 9. 10., ter Dnevnik, 13. 10.). V njih ni zaznala poklicnih napak, meni pa, da bi bilo smiselno, če bi že v zadnji večeri oddaji zaokrožili poročanje s svežimi podatki s prizorišča.

»Prispevka na dan protesta sta bila umeščena v kontekst in sta vsebovala ključna dejstva: o okoliščinah protestov (da so potekali kljub opozorilom notranjega ministrstva in inšpektorjev, da bodo kršitelji kaznovani), o poteku protestov (množično; v času poročanja so potekala mirno; zaznamovalo jih je legitimiranje in popisovanje protestnikov), o vsebini protestov (kakšne zahteve so naslovili na vlado) in o sporočilu protestov (da zavračajo poskuse, da bi se jim naprtila odgovornost za širjenje okužb, saj je Ljubljana po deležu okuženih na 53. mestu v državi).

Prispevek v Dnevniku ni bil opremljen s slikovnim gradivom (neposredno javljanje novinarke), prispevek v Odmevih pa je s klasično montažo posnetkov ilustriral dogajanje: obseg dogodka, vedenje udeležencev, varnostne ukrepe in navzočnost policistov na osrednjem prizorišču pred državnim zborom. Dogajanja ob robu prizorišča, ki so ga kasneje v različnih kontekstih in iz različnih zornih kotov omenjali različni mediji, v katere sem vpogledala (Prvi program Radia Slovenija, MMC - www.rtv slo.si, STA ter spletna mesta večjih zasebnih slovenskih medijev), kamera TV Slovenija ni ujela in ga novinar v Odmevih ni ne pokazal ne posebej omenil. Pri tem imam v mislih legitimiranje oz. popisovanje Svetlane Makarovič, odstranitev nekaterih protestnikov in domnevno uporabo čezmernih ukrepov policistov, o kateri so se protestniki kasneje pritožili varuhu človekovih pravic. Nekaj več podatkov o tem, kdo in kako je bil popisán, je bilo vključenih v prispevek v Dnevniku, 13. 10., prav v kontekstu pritožbe protestnikov pri varuhu, vendar brez videoposnetkov uporabe prisilnih sredstev in popisovanja Svetlane Makarovič, saj teh prizorov kamera TV Slovenija v času snemanja množičnega dogodka ni posnela; v prispevku so zato uporabili naknadno pridobljene statične fotografije.

Menim, da bi bilo pri množičnih dogodkih, ki jih televizijski novinar med pisanjem in montiranjem prispevka ne more več spremljati v živo, potrebno tik pred objavo pri zanesljivih virih preveriti, ali je treba vsebino prispevka dopolniti z informacijo. Takšno dopolnjeno informacijo lahko pove voditelj oddaje v živo. To je tudi uveljavljen način, s katerim programski ustvarjalci dnevnoinformativnih oddaj zagotovijo ažurnost, predvsem pa se izognejo potrebi, da informacijo dopolnjujejo naknadno, v nizu oddaj. V konkretnem primeru bi tako lahko že v isti oddaji povedali, da policijskih podatkov o dogajanju še ni, da pa se je po zadnjih informacijah s terena na robu prizorišča odvijalo tudi nekaj dogodkov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva. V zadnjih večernih radijskih poročilih, v Zrcalu dneva ob 22. uri, so tako v uvodu v novinarino poročilo že lahko povedali, da so policisti med udeleženci, ki so stali ob robu prizorišča, legitimirali tudi Svetlano Makarovič, da so nekaj protestnikov odstranili s trga, da pa večjih izgrediv ni bilo.

In še glede podatkov o številu protestnikov, številu popisanih oz. obravnavanih ter t. i. izgrediv: uradne podatke je PU Ljubljana posredovala po e-pošti ob 23:46, to je uro potem, ko je bila oddaja končana. Promptno so podatke objavili na spletnem mestu rtslo.si (MMC), in sicer ob 23:52, ko so še zadnjič dopolnili novico z naslovom »Napeto ozračje na Trgu republike, protestniki ukrepanje policije označili za represijo«.

Menim, da je v primeru bistvenih sprememb ali razlik v informacijah o dogodku, o katerem se je poročalo v zadnji večerni TV-oddaji, smiselno to informacijo dopolniti v najkrajšem času. V dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija so to storili tako, da so podatke vključili v naslednje poročanje o uličnih protestih.

Na podlagi teh dejstev, kakor tudi uredničinih pojasnil, **menim, da so očitki o »potvorjenosti in tendencioznosti« neupravičeni. Menim pa tudi, da ste upravičeno opozorili, da je v oddajah v živo treba ob objavi poročil o terenskem dogajanju zagotoviti, da se ažurirajo z najbolj svežimi in verodostojnimi informacijami s terena.**

Glede ostalih zadev, ki ste jih omenili, nimam uredničinemu pojasnilu česa dodati. Razen morda splošne omembe fokusa in konteksta, kot najpomembnejših gradnikov novinarskega poročanja. Pri tem imam v mislih dejstvo, da je bistvena razlika, ali v času poročanja že veljajo ukrepi o obvezni uporabi mask na prostem, kakor tudi, ali ta ukrep kršijo običajni državljani, ali pa to počnejo nosilci javnih funkcij oz. tisti, ki ukrepe sprejmejo, promovirajo in razglasijo.«

Dva gledalca pa sta se odzvala na poročanje s protestov **16. oktobra**. Zanimalo ju je, zakaj v zadnji večerni oddaji ni bil omenjen incident, ko je bil napaden snemalec druge televizije:

»Vaš novinar je v Odmevih poročal o petkovih protestih in sploh ni navedel, da je eden od protestnikov Zlatan Ćordić, tam bil brez maske, v večji skupini in snemalcu,

vašega konkurenčnega medija , nasilno odvzel kamero... in ob tem je posredovala slovenska policija. Če ste javna TV , bi morali biti še posebej bolj dosledni, ne da tako novico potem izvemo od drugih TV, državljani pa plačujemo vas.« (F. O.)

»Medtem, ko se v informativnih oddajah trudite dati petkovim protestom več pomena kot si ga zaslužijo in glede na število protestnikov spreminjate kot kamere, nasilja, ki se ni zgodilo nad vašimi novinarji ne komentirate in ga v veliki meri ignorirate. Ko bi vsaj objektivno poročali, da je število protestnikov vedno manjše!

Poleg tega ne omenjate in ne problematizirate nasilnega delovanja dokazanega in obsojenega kriminalca, ki je, obdan s svojimi varnostniki, na istem dogodku grozil policistom, hkrati pa objavljate sporočila "civilnih iniciativ" in podobnih "organizacij" o nasilju policije nad protestniki.

Politično korektno v informativnih oddajah govorite o tem, da so protestniki upoštevali razdaljo in nosili maske??, ne poveste pa, da je ravno ta dan začela veljati prepoved zbiranja in prvo, da še noben shod do zdaj še ni bil prijavljen, kaj šele odobren. Korektnosti policije glede delovanja po pravilih pa sploh ne omenjate! Kot bi "držali štango" protestnikom.

V dobro vam štejem le to, da niste, tako kot komercialne TV, poročali, da ni bilo incidentov in da je protest minil mirno.??

Vse zgoraj naštetu kaže na izrazito pristransko in neobjektivno poročanje, ki kazi vaš ugled, kolikor ga sploh še imate in navaja na sum, da ste pod nadzorom le ene(leve) politične opcije ali pa ste celo njeni pripadniki.« (V. J.)

Odgovor **Manice J. Ambrožič**, odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija:

»Drži, da o protivladnih protestih poročamo. **Poročamo o vseh najpomembnejših dogodkih dneva.**

Televizijska ekipa, ki je na terenu pripravljala reportažo za večerno oddajo Odmevi, samega napada na snemalca ni posnela, je pa posnela prerekanje glasbenika Zlatka Čodriča s policisti.

Strinjam se z vami, da bi moral biti incident (napad na snemalca) omenjen že v prispevku v Odmevih, a novinar na terenu ni pridobil natančnih informacij, kaj se je zgodilo, nato pa se je pri pripravi prispevka znašel v časovni stiski in je spregledal novico v STA. Nikakor nismo ničesar namerno zamolčali ali spregledali, o napadu na snemalca pa smo poročali v naših oddajah dan kasneje, v soboto.«

Varuhinja je ponovila mnenje, da bi bilo terenske informacije treba ažurirati oz. preveriti, ali se je med pripravo prispevka kaj spremenilo.

»Dodajam, da morajo poročila o obsežnih in množičnih dogodkih čim bolj verodostojno povzeti dogajanje, z zavedanjem, da novinar in snemalec ne moreta biti

vseprisotna ter da v minuti ali dveh ni mogoče zapisniško povedati ali pokazati vsega, kar se je zgodilo. Pravilno pa je, da se informacija naknadno dopolni, če se ugotovi, da je bila pomanjkljiva.

Dodajam, da je RTV Slovenija obsodila napad na novinarsko ekipo:

<https://www.rtv slo.si/sporocila-za-javnost/stalisce-rtv-slovenija-glede-napadov-na-medije/539613>.«

Intervju: gostja Bojana Beović

Pet gledalcev je pisalo po oddaji Intervju 11. oktobra, v kateri se je Jože Možina pogovarjal z imunologinjo in vodjo vladne svetovalne skupine o covidu-19 dr. Beović. Gledalka **M. R.** je pohvalila izbor gostje in pogovor:

»To je res izredno strokovna in priznana zdravnica, ki zna vse tako razumljivo razložiti. Zdaj je čas, da bi imeli na sporedu več takšnih intervjujev, v katerih bi nam strokovnjaki na razumljiv način obrazložili, zakaj tako ravnati v boju proti virusu in se istočasno tudi malo predstavili. Možina je dobro vodil intervju po mojem mnenju, saj je dal manjši poudarek na osebni del in velik poudarek na preprečevanje virusa. Upam, da boste v informativnih programih večkrat ponavljali obrazložitve, ki jih je podala dr. Beovičeva. Lepo prosim, usmerite se v tem času v tovrstne intervjuje in vsaj za nekaj časa odložite "politične" intervjuje z osebami iz ene in druge opcije, ki nas samo razdvajajo. Priznam, da sem na strani tistih, ki menijo, da ste preveč enostranski. Vendar prebiram veliko medijev in sem pripravljena kdaj tudi kaj pohvaliti, tudi vaši televiziji.«

Trije gledalci so bili kritični, ker je voditelj v pogovoru »pristavil svoj lonček« in sam komentiral dogajanje.

»Njegovo vztrajanje na političnih temah (in popolna odsotnost kakršnegakoli truda po uravnovešenosti) je pokvarila cel intervju, saj intervju sicer ne bi imel niti najmanjše politične konotacije - ampak g. Možina ni mogel iz svoje kože. Kot sogovornico je imel vodilno imunologinjo, njemu pa se je npr zdelo bolj pomembno vprašanje o tem, zakaj en kolesar dobi kazen drugi pa ne, kot pa npr o zanesljivosti cepiv... Dr Beović pa se je, kljub pripadnosti istemu političnemu polu, ves čas intervjuja, na vse pretege trudila normalizirati vprašanja voditelja, kar ji je tudi odlično uspelo. Predlagal bi, da se intervju ponovi, voditelj pa naj bo nekdo, ki ga zanima stroka in ne nekdo, ki poizkuša na tak način promovirati svojo politično agendo.« **(A. Ž.)**

»Gospa je skušala ostajati v mejah stroke in se izogibala vrednostnim sodbam, saj očitno še kako pretendira na vplivnejši javni položaj vsaj v okviru zdravstva. S tega stališča bi bila vloga novinarja, da skuša z vprašanji celostno predstaviti sogovornika, ki je bil tudi že v preteklosti politično aktiven. To bi moral storiti ne samo s predstavitev funkcij, ampak tudi glede stališč, ki jih je ga. Beović zagovarjala. On pa ji je vztrajno skušal vriniti svoje načelno stališče o vplivu in krivdi "prejšnjega režima" na

vse nepravilnosti in slabosti zdravstva. O slabih in konfuznih in razdrobljenih na prafaktorje trenutnih ukrepov v res zaskrbljujoči situaciji pa sta spregovorila zelo malo. Za stanje je v končni fazi krivo ljudstvo, ki noče poslušati in ubogljivo slediti vladnim ukrepom in nebulozam. **(D. L.)**

»Voditelj je bil tendenciozen in neprofesionalen: brez razloga je nekatere označil za podpornike jugoslovanskega režima in 2-krat navedel raperja Zlatkota kot slab zgled. Ideološke sodbe in osebne sodbe v taki oddaji nimajo mesta.« **(M. J.)**

Odgovor odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manice J. Ambrožič:**

»Strinjamo se, da informativne oddaje niso prostor za komentiranje in izražanje osebnih pogledov. Voditelji načeloma ne sugerirajo in ne razlagajo izjav, pri oblikovanju vprašanj pa upoštevajo različna mnenja, ki o določeni temi obstajajo v javnem prostoru. Dogaja se, da v pogovorih, ki praviloma potekajo v živo, vprašanje ni oblikovano dovolj jasno. Zato je lahko določena trditev ali izhodišče za vprašanja razumljeno kot osebno mnenje ali komentar voditelja. Vendar pa so to izjeme, ki jih v Informativnem programu TV Slovenija analiziramo in smo na takšne nejasnosti pri izvedbi pogovorov pozorni. Včasih se jim v izrednih razmerah, ki trajajo že več kot pol leta, težko izognemo, si pa za to, da bi jih bilo čim manj, vsak dan prizadevamo.

Menim, da na številne kritike vplivajo ali jih celo povzročijo osebna pričakovanja gledalcev; ta so pogosto politično pogojena in v tej razgreti in zelo polarizirani družbi, so gledalci do našega dela še posebej kritični.

Vsebinsko zahtevnejše oddaje, kar sta tudi oddaji Odmevi in Intervju, od voditelja zahtevajo izjemno zbranost in izbor vprašanj ter način njihovega postavljanja, ki ne vzbujata dvomov o pristranskosti ali nepristranskosti voditelja.

Dejstvo pa je, da ob številnih oddajah, ki jih pripravljamo, ni mogoče vedno in povsod zagotoviti, da gledalci ne bo zmotila posamezna tema, vprašanje, gost, izbor besed ali že samo mimika na obrazu voditelja/voditeljice.«

Varuhinja je v odgovoru pritožnikom zapisala tudi **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Sama lahko dodam splošno pojasnilo, da voditelj pogovornih oddaj ni le nekdo, ki drži mikrofona in tehnično usmerja pogovor, ampak nekdo, ki v imenu javnosti, v okviru dogovorjene teme in v okviru odmerjenega časa sogovorniku zastavlja informirana vprašanja in podvprašanja. V daljših intervjujih, ki so namenjeni portretiranju gosta in njegovega opusa, je zaželeno, da se med sogovornikoma razvije empatičen dialog, v katerem sodeluje tudi spraševalec. Od voditelja se pričakuje posegi, ki kažejo na njegovo dobro informiranost in razumevanje tematike. **Menim, da je v intervjuju, v dialogu med gostom in gostiteljem, spraševalcu dovoljeno izrekati poklicne sodbe, ki izhajajo iz povedanih dejstev, ni pa dovoljeno izražati in dodajati osebnih mnenj. Zato tudi ni primerno, če voditelj »pristavlja svoj lonček«**

in namesto gosta razloži svoj pogled na tematiko, ki ob tem niti ni neposredno povezana s pogovorom, kot se je to zgodilo v oddaji, o kateri ste mi pisali.

Tudi na podlagi vašega odziva sem urednici **priporočila vnovično notranjo razpravo o vodenju pogovorov, kritični distanci do sogovornikov in obravnavane teme ter o pravilih žanra.**«

Gledalec **M. J.** je opozoril, da je voditelj v oddaji navedel napačen podatek o številu namestitev aplikacije za opozarjanje na stike z okuženimi z novim koronavirusom na Finskem: »Ni 5 milijonov, kot je trdil, pač pa dober milijon. Za 5,5-milijonsko državo je to velika razlika.«

Varuhinja je navedbe preverila na uradni finski spletni strani, o napaki obvestila uredništvo in gledalcu odgovorila:

»Ne moremo vedeti, ali je šlo za lapsus ali za površnost, v vsakem primeru pa menim, da bi bilo smiselno, da se dejstva o t. i. finskem modelu posebej osvetlijo v kakšni od informativnih oddaj - ne le zato, ker je bil v eter izrečen netočen podatek, ampak tudi zato, ker se nanj sklicujejo nosilci javnih funkcij.«

Anketa: ko je seštevek odgovorov 140%

Dva gledalca sta varuhinjo opozorila na objavo javnomnenjske ankete v Dnevniku 27. oktobra. Seštevek odgovorov na vprašanje »Komu v zvezi z informacijami o koronavirusu prebivalci Slovenije najbolj zaupajo« je bil namreč višji od 100 odstotkov.

Iz uredništva **Informativnega programa TV Slovenija** so pojasnili, da so uporabili podatke agencije Mediana. Ta je 26. oktobra posredovala ugotovitve ankete, v kateri so vprašani med drugim lahko odgovarjali tudi spontano:

»Raziskavo je pripravila agencija Mediana. Iz vprašanja agencije Mediana je razvidno, da je seštevek višji od 100 odstotkov, ker so anketirani lahko navedli do 3 osebe, pri izidih pa je agencija upoštevala vse osebe, ki jih je navedlo vsaj 10 anketiranih:
»Kateri javni osebi oziroma osebam najbolj zaupate v zvezi z informacijami o koronavirusu? Prosimo, najprej navedite tisto osebo, ki ji najbolj zaupate, potem pa še do dve osebi, ki sta prav tako vredni vašega zaupanja. V grafu prikazujemo seštevek omemb ne glede na pozicijo. Prikazujemo samo osebe, ki jih je navedlo vsaj 10 respondentov.«

Varuhinja je uredništvo spomnila, da je **odgovornost za objavo javnomnenjskih podatkov na uredništvu, ki je v skladu s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike (točka 5. 1. Zbiranje podatkov) dolžno navesti ključne podatke o anketi** (kdo jo je izvajal, kdaj, na kakšnem vzorcu in po kakšni metodologiji. O tem je mdr. podrobno pisala v zadevi Javnomenjske raziskave v programih RTV Slovenija, v Poročilu za marec str. 68. V konkretnem primeru je zapisala:

»Gledalcem Dnevnika TV Slovenija so bili podatki posredovani pomanjkljivo in na način, ki ni skladen s Poklicnimi merili in načeli novinarske etike. Manjkal je ključen

podatek o metodologiji raziskave (vprašani so lahko podali več odgovorov). Razumljivo je, da se napake primerijo. Menim pa, da se je za napake treba opravičiti (če jih že ni mogoče popraviti).«

Odgovora urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** je sporočila, da so napako popravili z objavo pojasnila v TV Dnevniku 30. oktobra. **Varuhinja** obžaluje, ker se za napako niso opravičili.

(Ne)celovito poročanje o parlamentarni razpravi

Gledalec **J. R.** je komentiral prispevek v Dnevniku o razpravi v Državnem zboru 15. oktobra:

»Zakaj novinarka ni izpostavila neprimerne obnašanja in tolčenja po mizah ob govoru neke poslanke? Vseh 5 opozicijskih voditeljev z izjavo? Kje je komentar na vladni strani? Kje je komentar poslanke, ki ji niso pustili razpravljati? Želim si objektivno obveščenost in to od vas pričakujem, ker vas plačujemo za to.«

Urednik oddaje **Dejan Ladika**:

»V nizu prispevkov o petem svežnju protikoronskih ukrepov je bil tokrat resda poudarek na kritikah opozicije, vključeni pa sta bili tudi izjavi pristojnega ministra in predstavnice največje koalicijske stranke, tako da je bil vključen tudi komentar vladne stran.«

Varuhinja je zapisala splošno pojasnilo o celovitosti poročanja:

»Urednikovemu odgovoru lahko dodam le še načelno pojasnilo, da je **pri poročanju o neki pomembni tematiki treba zagotoviti celovit prikaz v nizu oddaj, če v enem poročilu ni mogoče v zadostni meri predstaviti vsebine**. Protikoronski svežnji so tipičen primer takšnega poročanja, ko vladne predloge najprej v dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija predstavijo posamezni ministri ali državni sekretarji (v Odmevih običajno tudi z gostom), v nadaljevanju zakonodajnega postopka pa se osvetlijo še drugi vidiki (stroka, opozicija). **Vsekakor pa je treba tudi v vsakem posameznem prikazu stremeti k celovitosti**. Dodajam še, da objektivnosti v poročanju ni mogoče ugotavljati z matematičnim seštevanjem sekund, ampak z vsebinsko celovitostjo. V konkretnem primeru menim, da je bilo s poročanjem v nizu oddaj zadoščeno temu merilu.

Smiselno je še omeniti, da je pri povzemanju daljših razprav (kakor tudi npr. obsežnih in množičnih dogodkov) naloga novinarjev, da v minuto ali dve strnejo čim več dejstev in vsebine, ni pa mogoče pričakovati, da bi magnetogramsko prenesli vse, kar se zgodi v več urah. Uredništva pa imajo vedno možnost, da neko posebnost, če presodijo, da je v javnem interesu, dodatno osvetlijo v naknadnem poročanju.«

Studio City/Na tretjem: medsebojna polemika?

Gledalka **A. Z.** je gledala oddaji Studio City, 12. oktobra na TV SLO1, in oddajo na Na tretjem, 16. oktobra na Parlamentarnem programu TV Slovenija. Zmotilo jo je, ker je gost druge oddaje, mikrobiolog dr. Pretnar, polemiziral z gostom prve, zdravnikom dr. Figljem.

»Kako si dovolite takšen intervju Na tretjem sploh objaviti: pristranska oba, gost in voditelj, oba neurejena, oba nesramno uperjena proti drugače mislečim.....Če živimo v demokratični državi, ima vsak pravico do svojega mišljenja brez tega, da ga drugače misleči blati in ne spoštuje. V intervjuju prikazani odseki iz ponedeljkovega Studia City in komentarji na mišljenje dr. Matjaža Figlja: nesramno diskreditiranje zdravnika, ki ima o Covidu drugačno mnenje. Televizija Slovenija naj bi bila objektiven medij, kar pa ji v zadnjem času ne gre ravno od rok.«

O zasnovi oddaj, ki sta se znašli v nekakšnem medijskem navzkrižnem ognju (Studio City, dr. Figelj; Na tretjem, dr. Pretnar) je varuhinja vprašala odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija **Manico J. Ambrožič**.

»V zadnjih dneh in tednih smo na uredniških sestankih kar nekaj časa namenili pogovorom in predvsem dilemam glede izbire gostov, ki v naših oddajah govorijo o medicinskih vidikih epidemije. O podobnih dilemah smo se pogovarjali ob pokrivanju cepljenja, uvajanja tehnologije 5G in podnebnih sprememb.

Epidemija je izjemna preizkušnja našega časa in pomembno je, da gledalcem ponujamo zanesljive, relevantne in strokovne argumente, ki jim pomagajo preživeti to težko obdobje.

Razumem, da nekateri menijo, da je covid 19 le navadna gripca in minoren problem, a to ne pomeni, da jih gostimo v oddajah, še posebej, če gre za pogovore, v katerih ni predstavljeno tudi mnenje, ki temelji na argumentih stroke. Na strahove in laična mnenja glede medicinskih dilem lahko relevantno odgovarjamo samo s strokovnimi argumenti.«

Pojasnilo urednice Studia City **Alenke Kotnik** o zasnovi oddaje, v kateri je nastopal dr. Figelj:

»Namen našega pogovora z dr. Matjažem Figljem ni bil v zmanjševanju obsega in pomena zdravstvene krize, ampak smo želeli opozoriti na neizbežna dejstva, ki jih doživljamo v času zdravstvene krize. In sicer: da bo življenje v bližnji prihodnosti potekalo vzporedno z virusom, saj bo ta kot kaže še nekaj časa med nami, da bodo zdravniki ob pomanjkanju kadra in postelj morali izvajati triažo in da bodo ob znanjih in spoznanjih, ki so si jih nabrali v spomladanskem valu, bolezni zdravili, kot zdravijo tudi druge težke bolezni. Besedna zveza "minoren zdravstveni problem" je bila uporabljena le v smislu slednjega dejstva, da v bolnišnicah pacientom pomagajo in jim bodo pomagali še naprej, sogovornik pa je ob tem posebej opozoril na pomen javne zdravstvene mreže.

Dr. Figelj v oddajo ni bil vabljen z namenom zanikanja epidemije in je tudi ne zanika, kot tudi ni med tistimi, ki bi zmanjševal pomen varnostnih ukrepov. Sogovornik je tudi zdravnik po profesiji in v nevarnost ali celo v obstoj virusa ni dvomil.

Poleg informiranja, razlage in pozivanja k uporabi preizkušenih ukrepov, menim, da je vloga javnega medija tudi analiza delovanja politike in omogočanje slišnosti različnih mnenj, ki pa morajo imeti podlago v strokovnosti.«

Pojasnilo urednice Parlamentarnega programa **Jadranke Rebernik** o zasnovi oddaje Na tretjem, v kateri je nastopal dr. Pretnar:

»Za pogovor z dr. Pretnarjem smo bili dogovorjeni že dalj časa, in s tem, da bo Studio City gostil g.Figlja nisem bila seznanjena. Ko smo videli pogovor z njim, smo uporabili nekaj izjav, da jih je dr. Pretnar komentiral, to sicer delamo pogosto, saj izboljša informativnost in dinamiko naših pogovorov, izognemo se tudi temu, da bi voditelj napačno ali pomanjkljivo povzemali izjave koga drugega. Ne gre torej ne za korigiranje, napadanje in ne kaj drugega.«

Gledalki je **varuhinja** posredovala vse tri odgovore ter dodala mnenje in pojasnilo:

»Tudi o vsebinskih dilemah poročanja o javnozdravstvenih vsebinah v javnem mediju potekajo zanimive razprave. Programske ustvarjalce pozivam, naj upoštevajo priporočila ([septembrsko poročilo, str. 4](#)) ter **vedno znova premislijo fokus, kontekst in žanr obravnave. Razumljivo je, da v javnem mediju ni prepovedanih gostov in tem, potreben pa je vsakokratni razmislek urednikov, o čem se govori, kako, kdaj in s kom.** Velika odgovornost je potrebna zlasti v časih, ko se v informacije o koronavirusni epidemiji mešajo dezinformacije, lažne novice in teorije zarote, ki lahko vplivajo tudi na naše zdravje.

Menim, da ni primerno, če medij o dilemah in kontroverzah nekega pojava, ki je življenjskega pomena za vsakega od nas, poroča na način, da se izgovorjeno v eni oddaji demantira v drugi, pri čemer se ne predstavi celotnega konteksta povedanega. Menim tudi, da ni primerno, če voditelj oddaje govorcu omogoči, da o tretjemu, ki ni prisoten v razpravi in se ne more sam braniti, govori na žaljiv način.«

Pritožnica je v odgovoru na odgovor ponovila, da se ne more strinjati s »križanjem« tistih, ki niso prisotni. Zahvalila pa se je za vložen trud in odgovore: »S tem ste mi pokazali, da še ni prišlo do popolnega razpada naše družbe.«

Gost oddaje kot na zatožni klopi

Gledalca **F. O.** je zmotil potek pogovora v oddaji Politično s Tanjo Gobec 18. oktobra, ko je bil gost obrambni minister Matej Tonin:

»Voditeljica je s povišanim glasom sogovornika kar naprej prekinjala, kot, da je on na zatožni klopi. Na takšen nastop ene od vaših novinark sem se že enkrat pritožil in

dobil vaš odgovor v smislu, da se bo to izboljšalo. In vendar se to še kar naprej dogaja. Ali res ne morete takšnih novinark poučiti, kako se primerno komunicira z gosti na televiziji?»

Varuhinja je z mnenjem seznanila uredništvo in gledalcu odgovorila:

»Povsem razumljivo je, da voditelj ni zgolj nekdo, ki drži mikrofona in posluša, kar kdo želi povedati, ampak je dolžan pogovor usmerjati v okviru dogovorjene teme in v okviru odmerjenega časa, prav tako mora v imenu javnosti zastavljati vprašanja in podvprašanja. Kako to izpeljati, ne da bi delovalo kot nasilno prekinjanje toka misli in razprave, je večno vprašanje, saj na to vpliva veliko dejavnikov: tema pogovora, časovna omejitev, zasnova pogovora, fokus in kontekst razprave, navsezadnje pa tudi empatičen odnos, ki se mora razviti med sogovornikoma. Novinarji mi povedo, da tehnične ovire, ki so vzpostavljene zaradi epidemioloških ukrepov, bistveno otežujejo pogovor: zaradi pogovorov na daljavo, uporabe mask ali steklene pregrade med sogovornikoma, se včasih slabše razumejo, težje vzpostavijo očesni stik, ko govorijo razločno, pa se včasih ustvari vtis, da kričijo.«

Gledalec je po ogledu oddaje naslednjo nedeljo pisal, da je vesel, ker je pogovor s predstavnikom KPK potekal brez prekinjanja.

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Slovenski filmi so na sporedu prepozno!

Gledalec **V. R.** je varuhinji pisal zaradi poznih predvajalnih ur slovenskih filmov, ki so se med 30. septembrom in 4. novembrom predvajali na TV Slovenija:

»Ta teden so na programu novejši slovenski filmi kot Oroslav in v soboto Zgodbe iz kostanjevih gozdov. Ti kvalitetni filmi so ob nemogočih poznih urah!«

Varuhinja je mnenje glede primernejših ur predvajanja slovenskih filmov poslala uredništvu Kulturno-umetniškega programa TV Slovenija ter odgovorila:

»Glede predvajalnih ur lahko zgolj na načelni ravni pojasnim, da ima vodstvo televizije zahtevno nalogo, da pri postavljanju programske sheme skuša upoštevati tako gledalske navade kot gledalska pričakovanja, pri čemer si pomagajo s podatki o gledanosti in odzivi, ki pridejo na varuhov naslov, pomembno vlogo pa ima Programski svet RTV Slovenija, ki ga sestavlja 29 predstavnikov javnosti.«

Pohvala za program ob 100-letnici koroškega plebiscita

Gledalka **I. P.** je pohvalila oddajo Sto let pozneje, predvajano 8. oktobra na TV SLO 1:

»Sem Korošica iz Kotelj, mentorica Literarne čajanke v Koroškem medgeneracijskem centru. Čestitke in pohvala vsem ustvarjalcem in gostom v sinočnji oddaji na RTV SLO

1, Sto let po koroškem plebiscitu. Približno sem poznala razmere. Oddaja se me je dotaknila.«

Varuhinja je pohvalo posredovala odgovornemu uredniku Kulturnega in umetniškega programa Andražu Pöschlu.

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Raperjev nastop s strgano masko

Varuhinja je prejela 16 odzivov na oddajo Vikend paket, ki je bila na sporedu 4. oktobra 2020 na TV SLO 1. Gledalce je zmotil nastop raperja Zlatka s strgano masko. Menili so, da se ustvarjalci oddaje in gosti norčujejo iz epidemioloških ukrepov vlade, naštevajo imena posameznikov, ki bi jim – po njihovem mnenju – moral javni medij trajno prepovedati nastopanje, ter vprašali, kdo od napisanih v špici oddaje je odgovoren za ta nastop. Primeri:

»Če je vaše mnenje tako, prosim, gostite Zlatka s svojo neprimerno masko pri sebi doma, definitivno pa tega ne bomo tolerirali tisti, ki jemljemo bolezen in ukrepe resno in pregorevamo od dela. In ta škandal se prisilno plačujemo. Zahtevam javno opravičilo. Vse ima nekje mejo.« **(S. M.)**

»Tukaj ne gre za umetniško svobodo ampak za norčevanje iz pandemije in odlokov, ki so v veljavi za preprečevanje širjenja virusa. Sama izrezana maska, vabljenje Ribičeve v oddajo, ki je na nekem letališču posnela kako tam ni treba nositi maske in to je bilo v medijih, pesmica Ribičevi s pevcem (znan "kolesar" iz ulice) ki ima za nalašč izrezano masko, ... RTV na tak način spodbuja nered na ulici. RTV se norčuje iz stanja v državi, iz bolezni, širjenja okužb, ..« **(F. R.)**

»To kar ste si privoščili v nedeljo 4.10.2020 popoldan presega vse meje dobrega okusa, še več, vsem, ki se borimo proti covid 19 se posmehujete v obraz. V posmeh vsem, ki delamo v zdravstvu, v domovih vsem, ki jim je covid 19 odvzel najdražje. V času, ko ljudje po svetu umirajo in se tresejo, kako bo z gospodarstvom, vi pripeljete tega idiota, da se dela norca iz epidemiološke stroke, ki se trudi zajeziti okužbe.« **(K. S.)**

»Mislim, da je vaša televizija z nastopom gostov v nedeljski po vaše zabavni oddaji, niso vredni da napišem njihova imena, dosegla dno. Norčevanje iz trenutne situacije je podlo in zelo nesramno. Tudi sicer vaša TV zadnje čase deluje zelo navijaško do nekaterih politikov in pristransko do drugih. Tako je moje mnenje, pa sem bolj levo usmerjen kot desno. Razmislite malo!« **(S. K.)**

»Kako lahko povabite v oddajo osebo, ki je hotela oskruniti državno proslavo ob obletnici osamosvojitve Slovenije. Za normalne ljudi je državna proslava ponos, spomin na zgodovinski dogodek, za katerega so nekateri dali življenje. Vi pa take osebe vabite, jih plačujete, da se delajo norca iz poštenih in delovnih ljudi.« **(M. G.)**

»Tudi, če bi bila to provokacija in izražanje osebnega mnenja, je bila to nedopustna promocija proti nošenju zaščitnih mask in bi jo morala voditelja oddaje jasno pokomentirati z nestrinjanjem. Na družabnem omrežju smo tako priča temu posnetku, ki je skupaj s komentarji velik posmeh nacionalni televiziji in zgražanje nad tem, kakšno sporočilo nam TV daje. (...) Covid sedanost je preveč resna in si nacionalna televizija takšnih spodrsrlajev in provokacij ne sme privoščiti, niti v razvedrilnem sporedu.« **(M. A.)**

Varuhinja je pritožnikom poslala odgovor uredništva oz. odziv **RTV Slovenija**:

»Vikend paket je pogovorna razvedrilna oddaja, v katero vabimo aktualne goste iz sveta zabave, glasbe, gledališča, športa, itd. Gostov ne diskriminiramo na podlagi njihovih osebnih prepričanj in pripadnosti (rasne ali etnične pripadnosti, narodnosti, verske pripadnosti, političnega prepričanja, svetovnega nazora, spolne usmerjenosti ipd.). Da se tega načela v uredništvu oddaje Vikend paket strogo držimo, priča prav raznolikost gostov, ki smo jih v minulih letih gostili v oddaji. Izbor gostov je v pristojnosti uredništva.

Glavna gostja zadnje oddaje je bila igralka Tanja Ribič, ki je pred kratkim zaključila snemanje serije v Veliki Britaniji, s tako vlogo pa se lahko pohvali le nekaj slovenskih igralcev. Eden od komentatorjev v zadnji oddaji pa je bil tudi raper Zlatko, ki je pred kratkim izdal svoj novi album. V oddajo smo ga povabili, ker je novost oddaje rubrika, v kateri eden od komentatorjev repa pesem, posvečeno glavnemu gostu.

Poudarjamo, da se RTV Slovenija do osebnih stališč gostov oddaj ne opredeljuje.

Raper Zlatko je v svojem nastopu izvajal besedilo, ki ga je pripravilo uredništvo, v njem pa je bil jasno izražen poziv k upoštevanju vseh znanih ukrepov za preprečevanje okužb s koronavirusom. Ob izvajanju pa je vse presenetil s provokacijo, ko si je nadel izrezano masko, s katero je želel izraziti svoje osebno stališče do uporabe zaščitnih mask. Ker oddaja poteka v živo, mu tega nismo mogli preprečiti. O svoji nameri Zlatko ni predhodno obvestil uredništva, prav tako izvajanja (z izrezano masko) ni uprizoril na vaji. Vsi gostje RTV Slovenija so o ukrepih za preprečevanje okužb s koronavirusom predhodno obveščeni in se od njih pričakuje, da jih dosledno upoštevajo. Čeprav so v studiu tako Zlatko kot tudi vsi prisotni dosledno upoštevali medsebojno razdaljo (masko je imel v bistvu le v času pevskega nastopa, tako da ni predstavljal nevarnosti okužbe) in druge ukrepe, pa je nekatere gledalce njegov nastop (morda nekatere bolj samo njegova fotografija) vznemiril, za kar se opravičujemo.

Na RTV Slovenija in v uredništvu Razvedrilnega programa TV Slovenija pri svojem delu dosledno spoštujemo vse ukrepe za preprečevanje in širjenje koronavirusa. Ukrepom smo prilagodili tudi koncept oddaj: manjše število gostov, spoštovanje medsebojne razdalje in drugi ukrepi (tako za produkcijo, zaposlene, kot tudi za goste ...).

Poudarjamo, da je raper Zlatko s tem, ko je nadel izrezano masko, izrazil svoje osebno stališče.

RTV Slovenija v vseh svojih vsebinah in promocijskih aktivnostih aktivno spodbuja k **Varuhinja** zapisala **MNENJE** o odgovornosti uredništev pri izbiri gostov in izvedbi oddaj, ki potekajo v živo:

»Menim, da je pri izbiri govorcev in drugih nastopajočih vselej treba upoštevati fokus, kontekst in žanr obravnave. Ta se razlikuje od oddaje do oddaje, od programa do programa, od medija do medija. Velika razlika je, ali gre za npr. informativne ali izobraževalno-svetovalne ali razvedrilne oddaje, saj imajo v prvem primeru prednost dejstva, v drugem pojasnila, v tretjem pa humor, glasba, satira itd. **Ne glede na te razlike pa so vsi programski ustvarjalci zavezani odgovornemu novinarstvu in medijskemu delu. To med drugim pomeni, da so uredniki dolžni ravnati tako, da se morebitni neprimerni govor, nesprejemljiva ravnanja, politični aktivizem itd. iz družbenega okolja ne preselijo v eter javnega medija. Menim, da morajo za oddaje, ki potekajo v živo, ob načrtovanju izvedbe oddaje oz. njenega poteka, predvideti možne zaplete in se tudi ustrezno odzvati, če kdo od sodelujočih ne spoštuje dogovorov. To pomeni, da uredništva niso dolžna (več) vabiti gostov, za katere bi se izkazalo, da se ne držijo dogovorov in ne upoštevajo pričakovane ravni javnega nastopanja ter samovoljno spreminjajo načrtovan potek oddaje ali programa. O vsakokratni takšni odločitvi (koga povabiti pred mikrofoni ali ne) pa mora biti opravljena uredniška presoja o javnem interesu. Pri tem posebej poudarjam, da se ne strinjam, da bi v javnem mediju sestavljali črne sezname prepovedanih govorcev ali uvajali bunkerje prepovedanih vsebin.** Ti časi, ko so uporabljali takšne medijske prijeme, so k sreči mimo. Merilo za sodelovanje v programu prav tako ne morejo biti osebni pogledi (svetovni nazor, vrednostni sistem, politično prepričanje, veroizpoved, rasa ali narodnostna pripadnost itd.) nastopajočega, saj živimo v pluralni družbi, v kateri je enakost zagotovljena tudi z ustavo. Kot rečeno, pa je o vsakokratni izbiri gostov treba upoštevati, kam, zakaj in kako je kdo povabljen k sodelovanju.«

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Razočaranje ljubiteljev kolesarstva (Vuelta)

Gledalec **D. P.**, po elektronski pošti, in gledalka **D. K.**, po telefonu, sta vprašala, zakaj TV Slovenija ni prenašala kolesarske dirke Vuelta, ki je potekala v Španiji med 20. oktobrom in 8. novembrom.

»Glede na to, da se zadnji čas zaradi Covida ne dogaja veliko na športnem področju, sem pričakoval, da boste vsaj prenašali Vuelto, kjer zmaga naš Primož Roglič. Ampak, kot običajno, ste nas znova razočarali. Kljub obveznemu prispevku, iz

katerega črpate milijone evrov, si moramo še v tem negotovem času ogledati prenos na tuji televiziji. Namesto, da bi nam vi popestrili ta čas z uspehi Rogliča. Pa, prosim, ne govorite mi, da s takšnim zneskom, ki ga dobite iz obveznega tv prispevka, ne zmorete kriti prenosa.« **(D. P.)**

Odgovor **varuhinje**:

»Prenosi športnih dogodkov so povezani s pravicami. Pravic se ne kupuje čez noč, za njihov nakup je potreben tudi denar. Tako je tudi v primeru, o katerem ste mi pisali.

Če me sprašujete osebno: tudi sama bi si želela, da bi javni medij lahko prenašal vse vsebine, ki zanimajo naše občinstvo, od kulturnih do športnih dogodkov.

Koliko denarja se nabere iz RTV-prispevka in za kaj se porabi? Ti podatki so javni in si jih lahko tudi sami preberete v letnih načrtih in poročilih, če vas to zanima:

<https://www.rtvlo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/letni-nacrti-in-porocila/471839>. Zagotovo vam je znano, da se RTV-prispevek razdeli med številne programe, dejavnosti in storitve javnega medijskega servisa in de gre za televizijske programe le majhen del tega zneska (manjši, kot ga plačujete komercialnim televizijam prek operaterjev, ki storitve nenehno dražijo, RTV-prispevek pa je desetletje nespremenjen). Če vas o tem zanima več, lahko pobrsnete po podatkih na tej povezavi: <https://www.rtvlo.si/rtv/kontakti-in-informacije/pogosta-vprasanja/preveri-dejstva/502350>.

Obžalujem, ker ste razočarani. Tudi sama bi si želela, da bi javni medij deloval v boljših pogojih in bi občinstvu lahko ponudil še več kakovostnih radijskih, televizijskih, spletnih in digitalnih vsebin ter storitev.«

V. PROGRAM PLUS

O strokovnosti v pogovorih o zdravilnih učinkovinah

Gledalka **K. J.** je poslala sporočilo, v katerem je opozorila na kompetence in strokovno podkovanost posameznih gostov, ki v oddaji Dobro jutro svetujejo o zeliščih ter glede uporabe akademskih nazivov tistih, ki v oddajah svetujejo.

»Večkrat gledam vaše oddaje o zdravilnih učinkovinah. Gledala sem tudi oddajo Dobro jutro, pogovor o divjem kostanju, ne celoto. Razlage o kostanju nisem dobro poslušala, glede ameriškega slamnika pa je gostja naredila zelo veliko strokovnih napak. Kot farmacevtka sem bila ob tem kar zgrožena, da se to dogaja tudi na RTV SI, kjer pričakujem bistveno višji kakovost. V Sloveniji imamo veliko strokovno močnih farmacevtov, tudi takih s področja zdravilnih rastlin, ki bodo poslušalcem dali strokovno pravilno informacijo, zato se mi zdi neustrezno, da take vsebine podajajo nestrokovnjaki.

Rada pa bi vas še prosila, da se nekateri voditelji oddaj podučijo o pravem nazivu gostov. Napake so v govornem nazivanju in podnapisu...Kot primer je tudi nazivanje vaših gostov Boruta Štruklja in Sama Krefta. Profesorja Štruklja ste pogosto nazivali doktor in ljudje so mislili, da je zdravnik. Zato ga sprašujejo kot da bi bil zdravnik, kar ni dobro. Na taka vprašanja naj odgovarja zdravnik.

Dr. Sama Krefta pa ne nazivate profesor, niti ne doktor kot Štruklja. Dejansko pa imata oba isti naziv. Bolj natančno se spomnim, da ste ga v zadnji oddaji, kjer je bil pri vas v gosteh zaradi predstavitve uporabe zelja, predstavili kot farmacevta in raziskovalca. Saj po moje noben ni bil užaljen, ampak ljudje dobijo bolj pravo predstavo kdo stoji pred kamero in morda tudi lažje ocenijo koliko komu lahko zaupajo. Je pa po moje pravilno nazivanje tudi odraz spoštovanja gostov. Upam, da so moje pripombe konstruktivne in jasno zapisane.«

Varuhinja je s sporočilom seznanila uredništvo. V odgovoru je ponovila **MNENJE** o odgovornosti v sporočanju informacij o zdravju v vseh medijev RTV Slovenija ter spomnila na **SMERNICO** o naslavljanju sogovornikov:

»Vaš odziv se sicer nanaša na oddajo Dobro jutro TV Slovenija, vendar menim, da je univerzalen, saj tudi v drugih programih oz. uredništvih javnega medija (radijskih, spletnih, televizijskih; od Kopra do Lendave, od Ljubljane do Maribora) pripravljajo svetovalne vsebine, občinstvo pa ima vso pravico, da jim svetujejo kompetentni posamezniki. **Zlasti je pomembno, da uredništva natančno predstavijo goste, da varujejo ločnico med življenjskimi in javnozdravstvenimi nasveti, da se s pogovori, ki se navezujejo na zdravje, občinstva ne zavede v prepričanje, da gre za zdravstvene nasvete (te smejo dajati le tisti, ki imajo medicinsko znanje), da se občinstvo opozori, da se morajo o svojem zdravju posvetovati s svojim zdravnikom, da se skozi pogovore ne oglašuje zdravstvenih storitev ali (samo)reklamira neke dejavnosti itd.**

Naj spomnim tudi na smernico glede naslavljanja, ki je bila na ravni RTV Slovenije usklajena leta 2018 (a se žal kar pogosto krši).

Akademski, uradni, častni in protokolarno dogovorjeni nazivi gostov oz. sogovornikov naj se vedno uporabijo ob prvem naslavljanju, kadar gost ali sogovornik v programih javne radiotelevizije nastopa v funkciji, povezani z nazivom. Če je programska vsebina daljša, se naziv lahko v nadaljevanju opusti. Za ženske uporabljamo ženske oblike nazivov (npr. gospa predsednica, gospa veleposlanica itd.). Znanstveni naziv doktor/doktorica (dr.) ali kateri drug akademski, uradni, častni oziroma protokolarno dogovorjeni naziv se v televizijskih programih zapiše ob podpisovanju gosta, če nastopa v vlogi, povezani z nazivom, drugače se zapis naziva opusti.«

VI. SPLOŠNO

Zakaj ni bilo prenosa novinarske konference?

Deset gledalcev je varuhinjo vprašalo, zakaj TV Slovenija 6. oktobra ni zagotovila televizijskega prenosa tiskovne konference predsednika vlade Janeza Janše o stanju koronaepidemije in nadaljnjih vladnih ukrepih.

»Sprašujem vas zakaj ni bil prenos včerajšnje tiskovne konference PV o tako pomembni stvari kot je bolezen COVID-19 v tako težkem času, ki jih je vsak dan več okuženih in v bolnišnicah, ki potrebujejo pomoč. Vi pa vse to ignorirate kljub temu, da se imate za javni servis. V studio vabite samo vaše politično opredeljene osebe, ki vam in nam delajo samo sramoto. A se vi zavedate kakšno leglo ste na javni RTV hiši. Vodite nezakonite proteste, snemate in se ne držite navodil, ki jih vsi drugi upoštevamo. Vam je malo mar za najbolj ranljive skupin in seveda zdravnike in medicinsko osebje, ki pregorevajo od dela.« **(V. N.)**

»Lepo prosim za obrazložitev, zakaj spet ni bilo (6.10.2020) prenosa novinarske konference COVID-19. Kot plačnica RTV prispevka za nacionalno RTV bi pričakovala, da najmanj kar lahko storite v teh časih, poskrbite da gledalci gledajo novinarsko konferenco na nacionalni TV in ne iščejo prenosa na komercialnih televizijah. Po mojem mnenju in mnenju mnogih je to skrajno neodgovorno ravnanje.« **(S. G.)**

»Slišim, da je imel PV tiskovno konferenco v kateri je predstavil pomembne stvari glede epidemije. Zakaj RTV SLO ni prenašala takega dogodka v živo? Kako je mogoče, da se samo v Sloveniji državni medij, ki ga moramo plačati vsi državljani, spregleda, nima časa, ne poroča o tako pomembni stvari? Prenesite uredništvom, da je njihova privatna zadeva kaj si mislijo o vladi, nam državljanom so dolžni poročati na povsem drugačen, bolj pošten in resnicoljuben in nepristranski način. Spet ogorčen nad vašo javno hišo! **(A. M. P.)**

»Premier Janez Janša je na zelo pomembni tiskovni konferenci spregovoril o oceni stanja in morebitnih novih ukrepih v povezavi s pandemijo covid-19. Predstavil je t.i. mehke ukrepe s katerimi še lahko preprečimo širjenje okužb, sicer bo prišlo do novih zaostritev in hudih ekonomskih in socialnih posledic. Neverjetno pa je dejstvo, da ko ves svet bije boj s pandemijo covid-19, javna televizijska hiša, ki se seveda predstavlja kot javni servis, pomembnih tiskovnih konferenc in nagovorov predsednika vlade ne prenaša oz. jih celo prekinja, kot se je zgodilo med nagovorom predsednika vlade iz obdobja »prvega vala«. Kako mi lahko to razložite?

Mi vas plačujemo , vi pa nam ne postrežete niti s pomembnimi informacijami. Kaj se greste? **(S.)**

Odziv **RTV Slovenija** na očitke o neprenašanju novinarske konference premierja Janeza Janše o novih ukrepih za zajezitev koronavirusa:

»Novinarsko konferenco premierja Janeza Janše o novih ukrepih za zajezitev koronavirusa smo prenašali v živo, in sicer prek spleta, nato pa smo jo dvakrat v celoti predvajali na TV SLO 3 - takoj po zaključku seje Odbora za obrambo DZ ob 17.50 in takoj po osrednjem pogovoru na TV SLO 3 ob 21.47. Posnetek je bil in je še sedaj na voljo tudi na našem spletnem portalu rtv slo.si – posredujemo povezavo: <https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174723044?s=mmc>

O novinarski konferenci smo izčrpno poročali tudi v vseh naših informativnih oddajah - v Poročilih ob 17. uri, v Dnevniku in v Odmevih. Premierja Janeza Janšo smo povabili na daljši pogovor v Odmeve, a je povabilo zavrnil. V Odmevih sta sicer o vsebini ukrepov in o razmahu epidemije govorila vladni govorec Jelko Kacin in vodja strokovne skupine dr. Bojana Beovič.

Novinarske konference ob 11h prenašamo na TVSLO 3, kadar pa to ni mogoče, pa na MMC. Tiste vladne konference, ki jih ne prenašamo v živo, v posnetku še isti dan predvajamo na TVSLO 3. Za odločitev, da bo novinarska konferenca okoli 15. ure, smo izvedeli isti dan dopoldne. V tem času smo na TV SLO 3 prenašali sejo Odbora DZ za obrambo, ki je po tako poznem obvestilu s strani Vlade RS nismo mogli umakniti s sporeda; pred umikom se namreč o tem vedno dogovorimo z Državnim zborom, saj je TV SLO 3 Parlamentarni kanal, na katerem imajo neposredni prenosi vedno absolutno prednost. Na TV SLO 2 je v tem času potekal četrtfinale teniškega prvenstva, in glede na pomembnost tekme ter zaradi pogodbenih obveznosti do nosilca TV pravic, tudi tega nismo mogli umakniti. Na TV SLO 1 pa le redko, oziroma samo v primeru, ko je šlo, npr., za razglasitev epidemije, predvajamo novinarske konference.

V primerih, ko tako pozno izvemo za spremembe termina, je zelo težko presojati, kako prilagoditi program, v kolikšni meri ga prekinjati in spreminjati, zato smo se v kratkem času, ki smo ga imeli na voljo, kot rečeno, odločili, da bomo imeli prenos prek spleta in posnetke kasneje objavili na TV SLO 3.«

Odgovor **varuhinje**, ki vključuje tudi **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Direktoričine argumente, vključene v pojasnilo Zavoda, lahko razumem, vendar **menim, da odločitev o prenosu samo na MMC ni bila dobro preiščljena in da so opozorila občinstva, da bi bilo treba tiskovno konferenco prenašati tudi po televiziji upravičena.**

Menim, da je pri presoji, kdaj gre za vsebino, ki terja ad hoc spremembo programa, **upoštevati več vidikov javnega interesa, od konkretne vsebine do družbenega konteksta. V tem primeru je bistvena okoliščina zaostrovanje epidemioloških**

razmer. Napoved, da bodo na tiskovni konferenci predstavljeni nadaljnji javnozdravstveni in vladni ukrepi, bi moral biti zadosten razlog, da se takšen dogodek obravnava kot izredna novica (breaking news), za katero se poišče in najde televizijski programski prostor.

Menim, da je eno od meril za odločanje, kdaj gre za takšno izredno novico, tudi napoved, da bo o načrtovanih ukrepih spregovori predsednik vlade, ki v takšni obliki (tiskovna konferenca ali nagovor državljanov) nastopa redko.

Glede prenosa na MMC posebej poudarjam, da ima dostop do spleta in znanje za spremljanje spletnih prenosov le omejen del občinstva ter da digitalna pismenost v državi še ni univerzalna.

Na TV SLO 3 so med prenosom seje odbora za obrambo večkrat objavili pasico z informacijo, da bo posnetek tiskovne konference predvajan po koncu te seje. Vendar je takšna časovno nedoločljiva informacija lahko koristila le tistim, ki so čakajoč na posnetek še skoraj tri ure čakali pred zaslonom, ali pa tistim, ki televizijo gledajo prek operaterjev in imajo dokupljeno možnost ogleda z zamikom. To pa niso vsi gledalci TV Slovenija.

Menim, da bi bilo smiselno, če bi vodstvo RTV Slovenija in TV Slovenija poiskala pot za pravočasno izmenjavo informacij s pristojnimi v vladnih in javnozdravstvenih inštitucijah, predvsem z vladnim uradom za komuniciranje (Ukom), tudi glede urnika (terminov) sporočanja epidemioloških vsebin, saj gre za najširši interes javnosti (in občinstva javnega medija).

Vodstvu TV Slovenija **priporočam**, da pripravi protokol umeščanja izrednih novic (breaking news) v TV-programe: kakšna je veriga odločanja in kako se npr. komunicira z Državnim zborom, če je denimo treba prekiniti prenos seje. Predlagala bom, da v presojanju informativne vrednosti in pri sprejemanju odločitve o nujnosti posega v TV-spored sodeluje uredništvo Informativnega programa.

Menim, da javna televizija (kakor tudi javni medij v celoti) od izbruha pandemije in od prvih okužb v Sloveniji v začetku leta nadpovprečno skrbno, preudarno in obširno seznanja občinstvo o javnozdravstvenih smernicah, vladnih ukrepih in pravilnem samozaščitnem ravnanju ter epidemiološkim razmeram tudi ustrezno prilagaja program. Menim, da je z veliko odgovornostjo skrbela za čim bolj univerzalno dostopnost koronavirusnih vsebin, med drugim tudi s prilagojenimi programi za občinstvo z okvaro sluha. Samo v prvi polovici leta je TV Slovenija prenašala 80 tiskovnih konferenc v skupnem trajanju 56 ur (vir: Poročilo o realizaciji TV Slovenija januar – junij 2020, gradivo za Programski svet RTV Slovenija).

Menim, da je poleg omenjenih prenosov, številnih informativnih, svetovalnih in prilagojenih programov ter osveščevalnih spotov v spomladanskem času, treba omeniti tudi sveži primer dobre prakse, in sicer oktobra uvedeno petkovo kontaktno

oddajo na TV SLO 1 (Premagajmo covid-19, na sporedu po Poročilih ob petih), v kateri lahko občinstvo dobi odgovore na konkretna vprašanja in dileme.

Menim tudi, da se je glede na epidemiološko stanje v državi vodstvo TV Slovenija pravilno odločilo, da bodo tiskovne konference odslej prenašali na TV SLO 3 (Parlamentarnem programu) oz. na TV SLO 2, če bi takrat potekala državnozborna seja.

Prav tako menim, da se je vodstvo TV Slovenija pravilno odločilo, ko je **posnetek tiskovne konference predsednika vlada večkrat ponovilo, kar je naknadni ogled omogočilo najširšemu krogu občinstva.**«

Hočemo več pozitivnih vsebin!

Več gledalcev je sporočilo, da v turobnih koronavirusnih časih pogrešajo več pozitivnih vsebin. Primer:

»RTV SLO ima na programu na SLO 1 in SLO 2 zelo dobre filme in dokumentarce. V tema času, ko je problem corona virus, in smo že vsi depresivni in v strahu pred boleznijo, vas prosim, če se na vašem programu predvajajo bolj spodbudni, pozitivno usmerjeni filmi.« (D. V. M.)

Odgovor direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»V paleti dokumentarnih oddaj na TV SLO 2 od ponedeljka do petka predstavljamo pozitivne zgodbe iz preteklosti in vsakdana, v oddajah izobraževalnega programa – sredinih dokumentarcih in četrtkovi Ugriznimo znanost na TV SLO 1 imamo vedno pozitivne zgodbe, pozitivne zgodbe so vtakane v oddaje Dobrega jutra, v celoten otroški in mladinski program, ki tudi težje teme obravnavajo na pozitivističen način. Ponavljamo slovenske nadaljevanke in nanizanke s humoristično noto, za informativne oddaje pa imamo celo v programskem načrtu za naslednje leto zapisano – več vzpodbudnih zgodb, zgodb, ki spodbujajo solidarnost, kažejo na dobre zglede v naši državi. V uredništvu tujih oddaj posebej za ta čas kupujejo več vzpodbudnih filmskih zgodb, dogovarjamo se za ponovno umestitev nadaljevanke, ki smo jo predvajali pred leti, je pa namenjena ravno temu, da pokaže, kaj lahko naredimo ljudje, če razmišljamo v pozitivni smeri in sodelujemo pri življenju v skupnosti v vseh pomenih.«

Varuhinja je v pojasnilih poudarjala, da je v programih – kolikor je to mogoče - treba skrbeti za ustrezno razmerje med vsebinami:

»V Poklicnih merilih in načelih novinarske etike je glede razpona tem v točki 2.1 izrecno zapisana dolžnost RTV Slovenija, da zagotavlja **»ustrezno ravnotežje med svetovnimi, nacionalnimi, regionalnimi in krajevnimi informacijami. Enako pomembno je, da novinarji in drugi ustvarjalci programov RTV Slovenija raziskujejo in predstavijo tako pozitivne kot negativne dogodke, osebnosti in pojave v družbi,**

zlasti pa tiste dogodke in pojave, ki so pomembni, čeprav ne zbujejo splošne pozornosti, ne razburjajo in ne vznemirjajo javnosti.«.

Tudi sama si včasih na podlagi vsebin, ki jih gledam, berem in poslušam, ustvarim vtis, da imajo negativni dogodki prednost. Poudarjam: gre za vtis in ne analizo.

Navsezadnje sem tudi sama odgovorna za to, kakšne vsebine si izbiram. In očitno sem bolj pozorna prav na negativna sporočila.

Kar je zapisala direktorica glede televizijskega programa, zagotovo drži. Res pa je tudi, na kar me večkrat opozori kakšen gledalec, da kakovosten neameriški film običajno ni najbolj lahkoten. Kakor tudi, da povprečna dnevna novica pač ni dobra novica. Sploh ne v času koronakrize, ko je vzdušje že tako slabo.

Zato **podpiram vsak razmislek v tej smeri, da bi v današnjih kompleksnih časih v vseh programih RTV (tudi radijskih in spletnih) poiskali čim več dobrih zgodb.** Zato tudi pozdravljam napoved vodstva TV SLO in odgovorne urednice IP TV SLO v okviru priprav PPN 2021, da bodo v prihodnjem letu več pozornostim namenili tej plati.«

Zahvala za prenos maše

Gledalec **S. C.** je varuhinji poslal zahvalo za prenos maše v nedeljo 25. oktobra na prvem programu Televizije Slovenija:

»Ne vem komu naj pišem. Odločil sem se, da bom kar vam pisal, ker verjamem, da boste pravi osebi posredovala zahvalo.

Hvala vam, ker v tej Covid situaciji mi omogočate prenos v živo nedeljske Svete maše in to celo na SLO 1.«

Varuhinja je sporočilo posredovala direktorici Televizije Slovenija Nataliji Gorščak.

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Poročanje in komentiranje

Varuhinja si je z odgovornim urednikom Prvega Danijelom Poslekrom dopisovala o prepletanju poročanja in komentiranja, in sicer v dveh programskih vsebinah, ki nista bili komentar, a sta vsebovali prvine tega žanra.

»Presojajo prepuščamo poslušalcem«

Poslušalec **T. N.** je pisal po Dogodkih in odmevih 16. oktobra. Zmotil ga je komentar voditelja oddaje, ki je pokomentiral premierjevo izjavo o tem, da lažne novice in zanikovalske trditve, ki jih širijo predvsem družbena omrežja, a tudi osrednji mediji, otežujejo epidemiološke ukrepe. Voditelj je po izjavi Janeza Janše rekel: »presojajo prepuščamo poslušalcem.«

»Kaj ima novinar za dodajati in prepuščati? Njegov "dostavek" samo potrjuje, da je RTV protijanševa trdnjava, ki izkoristi vsako priliko, da jemlje sedanjemu predsedniku vlade ugled.«

Odziv odgovornega urednika Danijela Posleka:

»Enotno stališče uredniške ekipe je, da smo v oddaji in v tem primeru samo našli dejstva, objavili premierovo izjavo in dodali, naj vsak presodi sam. Nikakor se nismo vsebinsko opredeljevali do izrečenega s strani premiera.

Pod "prepuščamo" pa se ne podpisuje voditelj, pač pa celoten informativni program, ki si že od marca kljub konstantnim napadom vlade prizadeva obveščati in osveščati ljudi o virusu ter prenašati tudi vsa pomembna sporočila vladnih predstavnikov. In pri tem, po naši presoji, igramo zelo pomembno, konstruktivno vlogo. Daleč od tiste, ki jo osrednjim medijem očita predsednik vlade.

In dodatno: presojo vsega slišane v naših oddajah, programu prepuščamo poslušalkam in poslušalcem. Tega sicer ne izpostavljamo vseskozi, a temelj dela je, da ne ustvarjamo mnenjskih sodb, ampak jih lahko poslušalke in poslušalci oblikujejo sami.«

Varuhinja je menila, da je bila voditeljeva intervencija nepotrebna, saj je samo po sebi umevno, da morajo biti programske vsebine podane tako, da si o njih vsak sam ustvari mnenje. Varuhinja tudi dvomi, ali so poslušalci zgolj iz pristavka razumeli, kaj je z njim želelo povedati uredništvo: če so tako želeli poudariti, da Prvi program Radia Slovenija ne sodi med »osrednje medije«, ki v epidemioloških razmerah niso konstruktivni, bi bilo smiselno, da uredništvo tako tudi pove, Takšne pristavke je tudi mogoče razumeti kot obliko vrednotenja in nestrinjanja z vsebino, kar pa je skregano z načelom nekomentiranega podajanja informativnih vsebin.

Mešanje žanrov ali dodana vrednost

Varuhinja je uredništvu pisala po Drugi jutranji kroniki 8. oktobra, in sicer glede mešanja poročevalskega in komentatorskega žanra. Meni namreč, da gre za razliko, če novinar podaja dejstva in jih s pojasnili umešča v kontekst ali pa jih komentira (poročilu o soočenju podpredsedniških kandidatov v ZDA, poročilu o frackingu v Sloveniji).

»Kakšen je o tem uredniški razmislek? Povsem razumem avtorja, da hoče poslušalcem razložiti in sporočiti, kako je – kot poznavalec – sam videl dogodek.

Menim pa tudi, da ima uredništvo vselej možnost, da poleg poročila, ki bo vseboval ključna dejstva o dogodku, objavi tudi komentar, medtem ko je hibridni pristop komentiranega poročanja v informativnih programih RTV SLO prepovedan.«

Varuhinja je uredništvu Prvega priporočila, da o tem opravi notranjo razpravo, in sicer na podlagi točke 5 Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki govori o ločnici med poročanjem in komentiranjem.

Danijel Poslek, odgovorni urednik Prvega programa:

»Uredniška debata in posledično notranja razprava je naša stalnica. Bi pa zelo konkretno odgovoril na pomisleke glede danes slišanih prispevkov. Menim, da sta današnja prispevka zgolj dokaz dodane vrednosti, ki jo imamo v svojih sodelavcih in sodelavkah. Najprej, kar se tiče prispevka kolega Stoparja: zajemalo je zelo veliko vsebine, poudarkov, tudi analize, torej vse tisto, za kar imamo dopisnika v ZDA. V kolikor objavimo zgolj poročilo, dopisnika ne potrebujemo, ampak lahko takšne prispevke pripravlja novinar začetnik iz Ljubljane. Jutranjega prispevka nikakor ne moremo označiti kot komentar, tudi ne za prepovedan pristop komentiranega poročanja.

In glede prispevka o frackingu: stavek »Izpustili smo priložnost, da bi pri okoljskem vprašanju, glede katerega je prisoten skoraj splošen konsenz, presegli politične delitve« je dejstvo, s katerim je novinarka pokazala na odnos politike do tega vprašanja. Nikakršne vrednostne sodbe ni podala, zato ne razumem očitkov oziroma vprašanj o domnevnem komentiranem poročilu.

O vseh vsebinsko morda spornih elementih se dnevno pogovarjamo (in se bomo tudi v prihodnje), komentarje pa objavljamo po vnaprejšnjem premisleku in jih primerno označimo.«

Varuhinja je uredništvu predlagala, da vnovič opravijo notranjo razpravo o tem, do kod seže poročanje in kje se začne komentar, kako programskim ustvarjalcem omogočiti oboje: tako poročanje o dogodkih kot komentiranje (analiziranje) teh dogodkov, kako se v največji možni meri izogniti mešanju žanrov in kakšna je lahko dodana vrednost v poročilih radijskih avtorjev, v katerih ni elementov komentarja.

Dajte besedo vladi, ne opoziciji

Poslušalko **O. B.** je zmotilo, ker je v oddaji Dogodki in odmevi 21. oktobra poslušala opozicijo. Menila je, da bi morali o razmerah ob epidemiji dati besedo vladi.

»Kako to, da je minutažo dobila opozicija, ki javno rovari proti vladi? Imeli so možnost do marca, žal so jo zapravili po svoji krivdili. Ni pa prav, da se naša osrednja medijska hiša postavlja na levico. Morali bi biti nevtralni. Prosim da v bodoče poročate realno, tudi z vključitvijo in možnostjo pojasnil vlade. Povejte tudi kaj pozitivnega, to nam vsem manjka.«

Varuhinja je z odzivom seznanila uredništvo in odgovorila:

»Poslušala sem oddajo, o kateri ste mi pisali, in ne morem ugotoviti, kaj konkretno vas je zmotilo. Polovica oddaje je bila posvečena protikoronskim ukrepom: sporočilom ministra Gantarja in reševanju zapletov z izdajo karantenskih odločb Iz političnega življenja sta bili objavljeni poročili o glasovanju za novega ustavnega sodnika in viceguvernerja v Državnem zboru ter o tiskovni konferenci opozicijske

četverice. V objavljenih vsebinah nisem zaznala kršitve programskih standardov in poklicnih meril.

Če prav razumem, menite, da v tej oddaji ne bi smeli posredovati stališč opozicije. Pojasnujem, da je takšno pričakovanje neupravičeno. Javni medij je dolžan posredovati vse informacije v javnem interesu. V parlamentarnih demokracijah so v javnem interesu tako informacije o stališčih in ravnanjih vladajoče koalicije (vlade) kot opozicije. To velja neodvisno od tega, kdo sestavlja vlado. Poročanja o različnih pogledih na urejanje družbenih razmer ni mogoče enačiti s postavljanjem na eno ali drugo stran.«

Zakaj ste okrnili vremenske rubrike?

Poslušalci so tudi novembra spraševali, zakaj na Prvem ni več podrobnih vremenskih poročil, ustvarjalcem so zamerili, ker po njihovem mnenju ne upoštevajo starejšega občinstva, ki nima interneta in mobilnih naprav in se pri vremenskih informacijah tradicionalno zanaša na radio. Primer konkretnega vprašanja:

»Od par mesecev nazaj opažam, da med vremenskimi poročili na radiu (Prvi) med vremenskimi podatki ne objavljajo več podatkov za meteorološko opazovalnico Lesce oz. Letališče Lesce. Dobrohotno sem opozoril (E-pošta) Prvi, vendar ni bilo in ni odziva. Nikjer tudi nisem zasledil informacije o vzroku, morda tehničnem, zakaj ni več podatkov za Lesce.

Resda je ažurne vremenske podatke moč neomejeno, sproti in stalno najti na množici spletnih strani. A vsi vendar ne spimo in se ne zbijamo s telefonom ali tablico ob sebi. Imamo pa od vsezgodaj vključen Prvi. In tudi gre za nekakšno dobro ustaljeno radijsko tradicijo, ki jo je škoda kar zbrisati.

Hvala za pomoč in vse dobro RTVSLO!« (J. K.)

Odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**:

»Septembra smo nekoliko spremenili shemo predvajanja vremenskih podatkov. Tako je obseg podatkov nekoliko skrčen in manj pogosto objavljen kot v preteklosti. Razlog pa je, da so bili ti vremenski podatki premalo vsebinsko aktualni (denimo po poročilih, ko smo jih predvajali z več kot uro zamika). Obenem je trenutni nabor podatkov enakomerno porazdeljen po celotni Sloveniji, da tako omogoča pregled stanja in po naši oceni zadostno informiranost.«

Tudi **varuhinja** meni, da je šlo za dobro ustaljeno radijsko tradicijo, ki jo je – kljub spremembam, ki so del medijskega življenja – škoda kar zbrisati.

O slovenski (narodnozabavni) glasbi

Poslušalec **S. J.** je večkrat klical in pisal, ker jutranji glasbeni program na Prvem ni po njegovem okusu. Meni, da bi moralo biti bistveno več narodnozabavne glasbe.

»Koga varujete? Gledalce in poslušalce zagotovo ne! Za slovensko narodno zabavno glasbo, ki v jutranjih urah (od 5. do 8. ure več). Ste jo izbrisali. S tem sem seznanil po telefonu vse vodilne, tudi vas. Dejali ste mi, da je v jutranjih urah dovolj te glasbe. Kar ni res! Naši Avseniki in Slaki so znani po vsem svetu. Vam niso! Sramota! Pravite, da so s predvajano glasbo zadovoljni poslušalci. Ni res! Poglejte v arhiv vaših poslušalcev po željah, kaj želijo? Te jutranje glasbe, ki jo predvajate, ni po željah vaših poslušalcev.«

Odgovor **varuhinje**:

»Povsem razumem vašo željo, da bi bilo treba programske vsebine, tudi glasbene, uvrščati le upoštevaje okus dela poslušalstva. Vendar to ni mogoče. Prvi program Radia Slovenija predvaja velik del slovenske glasbe, v bistveno večjem deležu, kot je predpisano. Med predvajano slovensko glasbo je tudi narodnozabavna. Zagotovo ne v obsegu, kot si ga želite. To bi bilo mogoče doseči le, če bi ustanovili specializirane radijske kanale, tako pa je na enem potrebno poskrbeti za različne okuse. Sama nikoli nisem ocenjevala, katere glasbe je dovolj ali premalo: o tem presojuje glasbeni uredniki, ki so ta to ustrezno izobraženi. Pri tem v največji možni meri upoštevajo želje poslušalcev, ki pa so raznolike.«

Poslušalec je vztrajal, da ne gre za željo posameznikov, ampak pričakovanje vseh poslušalcev Prvega.

II. VAL 202

Sarkazem in komentiranje voditeljev

Poslušalka **M. B.** je pisala varuhinji, ker so jo zmotili komentarji voditeljev jutranjega programa Vala 202, ki so po njenem mnenju velikokrat nepotrebni in neprimerni:

»Vedno, ko sem doma poslušam (imam prižgan) radio. Poslušam Val 202. V letošnjem letu, ko sem več doma, še več. Oddaje so raznovrstne, zanimive, poučne, vseč so mi pogovori z najrazličnejšimi strokovnjaki. Itd.

V zadnjem času pa opažam, da voditelji pogosto o trenutni oblasti, ukrepih itd dodajajo svoja mnenja, ki so izražena na neprimeren, sarkastičen način. Že v vprašanih, ki jih zastavljajo gostom slutimo, kaj želijo slišati. Vse, kar je zunaj, je boljše (pa čeprav je jasno, da danes nikjer ni idealno). Vsaka nerodno izrečena misel, vsaka napaka s strani vodilnih, je deležna sarkastične pripombe. Seveda, ob stalnem ponavljanju: " tudi to je javni servis".

Menim, da je v tem času to popolnoma neprimerno, pravzaprav nedopustno. Namesto, da bi bila vaša vloga pozitivna, da bi "pomagali", da bi se vsi skupaj zavedali, kako naj ravnamo, da premagamo virus, pa s vojimi prispevki delati točno nasprtono.«

Varuhinja podobne komentarje prejme tudi po telefonu. O tem je seznanila uredništvo. Poslušalki je odpisala:

»Na načelni ravni lahko zapišem le, da kritičnosti ni mogoče enačiti s pristranskostjo in da je javni medij dolžan ravnanja tistih, ki odločajo o naših življenjih in upravljajo z našim denarjem, obravnavati s kritično distanco. To nima ničesar opraviti s tem, kdo je na oblasti ali s tem, da je epidemija. Strinjam pa se, da so ironije in sarkazmi lahko moteči in neprimerni, zlasti v časih, ki so že tako in tako stresni, saj težko razumemo novi koronavirus in novo bolezen, in se tudi nenehno privajamo na nove ukrepe (od javnozdravstvenih do ekonomskih), ki se spreminjajo tako rekoč iz dneva v dan. Menim tudi, da gledano v celoti noben radijski medij v državi ne zagotavlja tako celovitega obveščanja, svetovanja in osveščanja o epidemiji, kot to počne prav javni medijski servis, s svojimi raznolikimi programi, oddajami in kanali.«

Vedno isti glasbeniki (primer)

Varuhinji je pisal zvesti poslušalec Vala 202 **B. Š.**, ki meni, da se je glasbeni izbor poslabšal in da so nekateri slovenski glasbeniki pri urednikih privilegirani. Pisal je potem, ko je 23. oktobra v tistem dnevu na programu že tretjič slišal isto skladbo:

»Glede na to, da je izvajalec pevec, ki je tudi pri zasedbi Batista Cadillac, me res zanima, če je morda v sorodu s kom na radiu. Že vsakodnevno poslušanje Magnolij je namreč utrujajoče... V preteklosti pa so se po trikrat na dan vrteli Hamo, pa Gušti, Fed horses... Ne poznam človeka, ki bi mu bila vseč komad 'Modro je sonce', pa se vseeno pogosto vrti. In vse to seveda na račun drugih dobrih glasbenikov.«

Odgovorni urednik Vala 202 **Nejc Jemec** je posredoval seznam in število predvajanj posamičnih skladb v oktobru in septembru 2020 ter sporočil, da je šlo v konkretnem primeru za spodrseljaj:

»Med prvima predvajanjema je minilo skoraj 10 ur, kar ni sporno. Pri tretjem pa je prišlo do zdrs, ki je tudi posledica načina dela. In sicer zaradi programskih pasov, ki jih opremljajo različni glasbeni uredniki, ter omejenih možnosti opozarjanja na podvajanje pri obstoječi programski opremi. Ni opravičilo, zgolj pojasnilo. Zelo redko se zgodi, tudi zahvaljujoč vzpostavljenim varovalkam in urednikom. Zagotovim lahko, da bomo še bolj previdni.«

III. SPLOŠNO

Ko bi lahko poslušali za nazaj ... (Saj lahko!)

Poslušalka M. G. je varuhinji pisala, da jutranje radijske novice velikokrat presliši, zato jih poišče na spletu, vendar pa so v spletnem arhivu shranjene brez vremenske rubrike, ki jo posebej zanima. Vprašala je, kako lahko na spletu posluša vsebine Prvega in Vala 202 za nazaj:

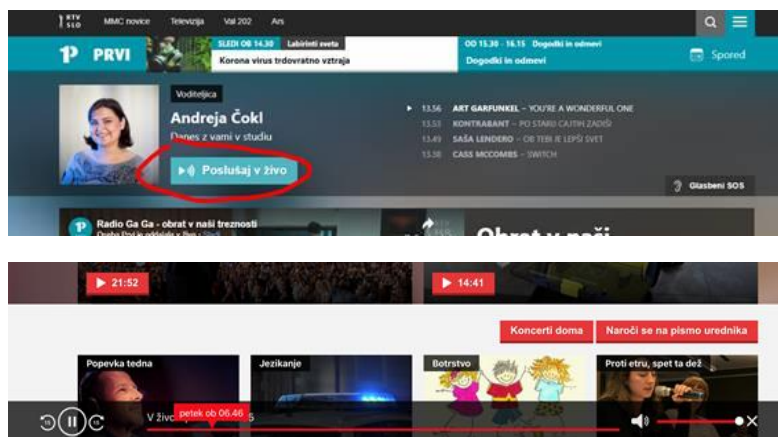
»Moje vprašanje: Zakaj v Jutranji kroniki ponovite vse, tudi šport, vremena pa NE? Na Prvem programu imate na sporedu ob **6:15 VREME Z METEOROLOGOM** na Valu 202 je meteorolog gost ob 6:45.

Moje vprašanje: Zakaj se pogovor z meteorologom ne more poslušati za nazaj na računalniku? Pogovori z meteorologi so mi zanimivi, ker so obširnejši. Najraje poslušam Andreja Velkavrha in Braneta Gregorčiča.

Rada bi pohvalila sodelavce na radiu. Trudijo se, da so oddaje zanimive in poslušljive. Najraje imam pogovorne in izobraževalne oddaje. Danes je bil na sporedu Svetovalni servis z dr. Bojano Beović, ki je zelo razgledana, pametna in umirjena oseba, ki ji lahko zaupamo. Pohvala za izbor.«

Matej Praprotnik, pomočnik direktorja Radia Slovenija, je pojasnil, da lahko prek spleta za nazaj posluša osem ur programa Vala 202 ali Prvega (in ne le posamezne oddaje). Podal je naslednje navodilo:

1. obiščete spletno stran val202.rtv slo.si ali radioprvi.rtv slo.si
2. Pritisnete Poslušaj v živo (velik gumb levo zgoraj)
3. Pomaknete se na predvajalnik spodaj. Ko se boste z miško pomikali po daljici, se bo izpisoval čas. Kliknite takrat, ko se izpiše zelena ura, na primer 6.45, in radio se bo predvajal od takrat dalje. (Na fotografiji sem se pomaknil tako levo, da se je izpisala ura 6.46. Možno se je pomakniti 8 ur nazaj!

Poslušalka je bila navdušena:

»Deluje! Jaz sem sicer velikokrat poslušala radio v živo, a z drsnikom za nazaj sem se šele danes seznanila. Vedno sem poslušala oddaje za nazaj preko sporeda.«

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Glorificiranje švedskega modela?

Bralec **I. L.** je varuhinji poslal več sporočil, v katerih je kritiziral poročanje MMC o švedskem modelu spopadanja z epidemijo. Zmotila sta ga članka z naslovom »Zelo očitno je, da se Švedska izrablja kot figura v političnih igricah« (21. oktobra) in »Na Švedskem v času pandemije: kako država ubira povsem svojo pot v času pandemije« (24. oktobra). Nekaj poudarkov:

»V članku se švedski pristop še enkrat več prikazuje v izrazito subjektivni luči, ki nima nobene potrditve v recenziranih znanstvenih objavah oz. v publikacijah z visokim indeksom citiranosti.«

»Ne razumem, zakaj RTVSLO obrača hrbet stroki, zakaj postaja podaljšana roka švedske vlade, ki po mnenju stroke - švedskega akademika Ewinga, pa skupina strokovnjakov "The 22" - spreneveda, prikriva realno stanje in manipulira z domačo in tujo javnostjo, zakaj postaja zagovornik lobija lastnikov restavracij (katerih stiska je povsem razumljiva)? Zakaj se vse bolj oddaljujete od realne slike stanja v tej skandinavski državi, ki jo žal bolj realno prikazujejo tuji mediji, pri nas pa jo je orisal prof. dr. Kotnik?«

»Zakaj ne preberemo trilogije člankov o življenju na Norveškem in kvadrilogije o stanju na Finskem, člankov, ki bi temeljili tudi na primerjavi realnih podatkov s sosednjo Švedsko? Zakaj ne ogovorimo finskega prvega epidemiologa, čeprav morda ni tako prijeten sogovornik in tak mojster izgovorjene besede kot Tegnell?«

Tovrstni članki gotovo ne pripomorejo k odgovornemu ravnanju naše skupnosti. Pri tem ste so-odgovorni tudi mediji, saj od vas dobimo informacije, jih analiziramo ipd. V času krize ste v ospredju in eden od odločilnih dejavnikov, ki vpliva na dogajanje in stanje v državi. In ki vpliva na občutek državljanov, da se vsi trudimo za dosego skupnega cilja. Namesto tega pa je videt eno veliko razklanost, prevlado strokovno neutemeljenih subjektivnih stališč in pomanjkanje odgovornosti do države in predvsem do njenih prebivalcev.«

Varuhinja je kritična mnenja posredovala uredništvu in predlagala pozorno branje argumentov. Bralcu je med drugim odgovorila:

»Menim, da so podatki iz virov, ki ste ju navedli 22. oktobra, dragoceno dopolnili spletni članek o švedskem modelu spopadanja s koronakrizo, ki je bil na MMC (rtvslo.si) objavljen 24. oktobra. Menim tudi, da je ta članek tipičen primer t. i. dolgega branja, ko je neka kompleksna ali kontroverzna tematika osvetljena z različnih zornih kotov.

Ne bi se mogla strinjati, da bi javni medij moral/smel objavljati samo enoznačna sporočila o koronakrizi v vseh njenih razsežnostih - o virusu, širjenju, epidemiološki sliki, varnem ravnanju, načinih obvladovanja, ukrepih za zajezitev, pobijanju mitologije in preprečevanju dezinformacij itd., - saj ta kriza niti približno ni enoznačna: z njo se vsaka država spopada na svoj način, niti v EU ni enotnega modela, znotraj sleherne družbe pa potekajo polemike, tudi na strokovni ravni, žal pa v veliki meri na politični. Kako razločevati med bojem proti virusu (epidemiji) in ukrepanjem za zamejitev posledic na vseh ravneh, ne le na javnozdravstveni, je za medije velik izziv. Povsod po svetu.

Menim, da bi bilo na podlagi enega ali dveh spletnih člankov, s katerimi se ne strinjate ali po vašem mnenju niso dovolj celoviti ali pa imajo napačen zorni kot - zmotno presojati celoto. Prepričana sem, da RTV Slovenija o tematici poroča odgovorno, z le redkimi napakami in odkloni. Menim tudi, da bi bilo podcenjujoče do občinstva, če bi menili, da si mnenje o koronaepidemiji, zdravstvenih in drugih ukrepih ustvarja na podlagi enega samega članka. Že samo klik na tematsko podstran <https://www.rtvlo.si/zdravje/novi-koronavirus> razkrije širok diapazon informacij, podatkov, razlag, nasvetov, razmislekov in primerov, ki jih posreduje javni medij. In seveda to, kar je objavljeno na tej strani, niti približno ni vse, kar se na to temo objavi v medijih RTV Slovenija. Močno tudi dvomim, da bi bile te vsebine edine, iz katerih bi državljani črpali vse informacije o krizi.

Sama denimo ne zamudim nobene tiskovne konference, ki jo pripravlja vladni urad za komuniciranje. To pomeni, da se o stanju v državi, vladnih ukrepih, primerjalnih podatkih, sporočilih stroke itd. informiram neposredno pri uradnem viru, brez medijske selekcije in obdelave. Pa vendar sem tudi sama, kot še marsikdo, velikokrat počutim podinformirano in zbegano. Zakaj bi bilo z mediji drugače?

Povsem pa se strinjam, da bi bilo prav, če bi uredništva čim širše pogledala na epidemijo, da bi npr. poleg švedskega ali ameriškega modela, ki se večkrat omenita, podrobneje predstavila še druge, od britanskega do nemškega. Sama sem prav včeraj podrobneje prebirala o finskem sledilniku okužb in o njegovi učinkovitosti. Zelo poučno. Upam, da bom o tem lahko brala/poslušala/gledala tudi v medijih RTV Slovenija.

Razumem pa, da tudi medijsko delo v trenutnih okoliščinah poteka bistveno drugače kot sicer, da se tudi postopki dela v ekipah nenehno spreminjajo in prilagajajo epidemiološkimi priporočilom. Političnih razprav ne omenjam, zagotovo pa pritiski na

medije ne koristijo. Verjamem, da ste včeraj prebrali skupno izjavo odgovornih urednikov različnih slovenskih medijev.«

Pritožnik s pojasnili ni bil zadovoljen, korespondenca se je nadaljevala. Zadnji odgovor:

»Po trditvah različnih predstavnikov slovenske stroke je tudi znanost pri nas enotna. To ne pomeni, da kdo od zdravnikov ne misli drugače, a se na koncu v polemiki s kolegi v temeljnih stališčih menda poenotijo. Pri tem gre morda še vedno za kakšnega posameznika (ki morda v strokovnem smislu v karieri ni uspel), ali pa za človeka, ki se ne ukvarja prav s tem področjem, pa bi bilo bolje, če bi svoja vprašanja in dvome naslovil na kolege s tega področja, ne pa v javnost. Tudi o tem razpravlja Slovenska medicinska akademija v povezavi zgoraj.

Strinjam se z vami, da je komuniciranje stroke in politike z javnostjo pri nas včasih precej zmedeno, neurejeno, v določenem deli preveč avtoritativno in manj enosmerno kot na Švedskem. Lahko bi bilo boljše. V določeni delih je tudi zavajajoče (npr. izmikanje političnega vladnega govornika jasnemu odgovoru glede napak predstavnikov oblasti). Tudi stroka se je na začetku lovila, kar je najbrž v primeru novih bolezni žal pričakovano. Pa vendar je v bistvenih usmeritvah naše ravnanje dovolj utemeljeno in kaj je najbolj pomembno - temelji na znanstvenih dognanjih in stroki. In nenazadnje - je v službi malega, preprostega človeka, ne pa v službi ekonomskega lobija (Švedska), posamezne struje (npr. lastnikov nočnih lokalov - Hrvaška, lastnikov restavracij ipd.) ali v službi ideje o več-vrednosti zdravega jedra družbe. In to me pomirja.

Slovenska stroka od nas ne pričakuje veliko, le to, da malo popazimo na bližnjega, na razdaljo, na higijeno in na to, da si nadenemo zaščitno masko; ko pa to ne zadostuje (npr. zaradi nedoslednega upoštevanja dela populacije), pa računa seveda tudi na določeno omejitev gibanja in druženja, ki pa je (za zrelega človeka) v razumnih okvirih in časovno omejena. Če je to razlog za filozofske razprave, dvigovanje megle, vase zagledano uporništvo in humanistične disertacije o domnevni "svobodi", ki je na Švedskem pokopala 6.000 življenj, naj me koklja brcne.

Naj na koncu pohvalim vaše strokovne oddaje: oddaji "Znanost o virusu" in "Premagajmo Covid-19" ter še posebej podkast "Koronavirus", ki je zares izjemen. No, v podkastih nasploh naša in vaša RTVSLO res izstopa. :) Izpostavil bi prispevke Slavka Jeriča, ki je temeljit novinar, v določeni temi - tudi pri koronavirusu - zna osvetliti različne vidike, pomembne podrobnosti, pri tem pa subjektivne izkušnje in mnenje o temi zna umestiti v kontekst; pa ne mislim samo na njegove članke, ki temeljijo na grafih, številkah, ampak tudi druge - dobro npr. obravnava teme o delovanju možganov, starševstvu, psihologiji in odnosih - npr. tudi intervju z dr. Sobočanovo. Bom omenil še intervju s Slavojem Žižkom z začetka epidemije, ki je bil zelo zanimiv.«

O poročanju in družbenih vrednotah

Bralec **M. B.** je varuhinji pisal po objavi spletnega članka »Slovenija uvaja prvo t. i. policijsko uro po 2. svetovni vojni, toda ali je tak ukrep sploh ustaven?«, ki je bil na rtvslo.si objavljen 20. oktobra. Menil je, da bi moral javni medij grajati ravnanja, ki po njegovem mnenju »sesuvajo objektivno pozitivna prizadevanja« za zaježitev epidemije.

»Primer - danes se je na MMC pojavila novica: "Pravnik Andraž Teršek pa je na Facebooku zapisal, da bosta z odvetnikom Damijanom Pavlinom na ustavno sodišče naslovila pobudo za presojo ustavnosti najnovejšega vladnega odloka in določbe 39. člena Zakona o nalezljivih boleznih, ki opredeljuje pristojnosti vlade pri preprečevanju širjenja nalezljivih boleznih." To novico bi v smislu graditve družbenih vrednot lahko zapisali veliko bolje, kot npr.: "Ob vseh prizadevanjih za zaježitev epidemije se zapis pravnika Andraža Terška, da bo vložil pobudo za presojo utavnosti najnovejšega vladnega odloka ... zdi neumestna" Obrazložitev konteksta: Sprašujem se, kakšne vrednote ima tak pravnik, ki ruši in razvdaja družbo, pri čemer je v nedavnem intervjuju sam povedal, da ima srečo, da nima veliko stikov z ljudmi in lahko dela od doma. Naj gre delat v zdravstvo, pa bo videl, kaj se pravi epidemija. Glavni nacionalni medij bi bendarle pri objavi novi moral ljudem posredovati tudi neke vrednote. Cloveku, ki je užaljen, ker ni bil izvoljen za ustavnega sodnika, javni medij ne bi smel dopuščati, da na družbeno vpliven način izraža svojo zamero ter ruši, ne pa gradi solidarnostne vrednote v družbi.«

Varuhinja je pojasnila dolžnost javnega medija, da informacije (dejstva, izjave) posreduje v kontekstu, vendar brez primesi komentarja. Pomembno je, da si občinstvo lahko samo ustvari mnenje, se opredeli do informacije, kar je pogoj za odgovorno državljsko življenje:

»Način poročanja, kot ste ga predlagali, torej z vrednostno umestitvijo informacije, bi pomenil, da se je uredništvo opredelilo do informacije ter da vladne ukrepe komentira kot pozitivne, napovedano ravnanje pravnika pa kot negativno.

Če pustimo ob strani vsebinsko dilemo (Ali so vsi vladni ukrepi a priori pozitivna vrednota? Ali je uporaba pravnih sredstev za preverjanje vladnih odločitve v nasprotju z vrednotami pravne države in demokratične družbe? Itd.), je potrebno slediti tudi pravilu, da je v javnem mediju izrecno prepovedano mešati prvine komentarja in poročila. Z drugimi besedami: komentiranje je dovoljeno, vendar v žanru komentar, v katerem pa mora biti razvidna ločnica med dejstvi in mnenji.

Zagotovo pa javni medij sme in more zagovarjati pozitivne občečloveške in demokratične družbene vrednote, ki so zapisane v ustavi, kakor tudi v evropskih in mednarodnih konvencijah. Solidarnost je zagotovo med njimi.«

Pritožnik z odgovorom ni bil zadovoljen:

»Zakaj se javni medij, ki bi moral delovati v družbeno korist, ni, ko je zasledil zapis gospoda Terška na medmrežju, pozanimal pri njem, kaj pa je on storil oziroma je pripravljen storiti za zaježitev epidemije? Zakaj javni medij popularizira problematičnost ukrepov proti zaježitvi epidemije, namesto da bi izpostavil problematičnost morale človeka, ki hujska narod proti ukrepom, v isti sapi pa je verjetno celo pripravljen zahtevati od vlade, da epidemijo zaježi. ... Ali se uredniki javnega medija ne vprašajo, če imajo sami morda dvojno moralo s tem, ko na eni strani pravilno prikazujejo in obveščajo javnost o pravilnem nošenju mask, na drugi strani pa polnijo pohlep nekega človeka po slavi in družnemi uveljavitvi za vsako ceno? Naj že vendar takim ljudem nekdo nastavi ogledalo!«

Iz **varuhinjin**ega odgovora na odgovor:

»Velik del javnosti je zaskrbljen, saj meni, da gre za trk izjemno pomembnih pravic in da je ukrep prepovedi gibanja nesorazmeren. Berem sporočila ljudi, ki ostajajo doma, dosledno spoštujejo ukrepe in skrbijo za zdravje sebe in drugih, ne da bi jih bilo zaradi tega zapirati s »policijsko uro«. Ostre polemike o tem (strokovne, splošne) potekajo tudi v drugih državah sveta. Z zanimanjem jih spremljam.

Menim, da je dolžnost javnega medija osvetljevati tudi te dileme in da je očitek o »zavržnosti« medijskega poročanja o ustavno predvidenem pravnem ravnanju neupravičen. Menim tudi, da poročanje o tem vidiku, torej o dilemah ustavne pravilnosti razglasitve »policijske ure«, nikakor ni prevladujoče in je samo drobec v celoti spremljanja koronavirusne epidemije doma in po svetu, javnozdravstvenih priporočil in opozoril o nevarnostih širitve okužb ter vladnih ukrepov.«

Ali je pozitivna oseba tudi kužna?

Bralko **J. Ž.** je zmotil naslov članka »Nov neslavni rekord: v torek neuradno 707 novih okužb« objavljenega 14. oktobra na portalu rtv slo.si. Meni, da je naslov zavajajoč:

»Namreč 707 ni število okužb ampak število pozitivnih testov opravljenih s RT-PCR metodo. "Pozitiven test ne pomeni nujno, da je oseba kužna s koronavirusom, ker gre lahko za neko staro zadevo" je izjavila dr. Lejko v oddaji Premagajmo covid 19 na RTVSLO1 dne 9.10.2020. Glede na navedeno vas naprošam, da novinarje, ki poročajo na temo koronavirusa, opozorite na to dejstvo.«

Varuhinja je bralki sporočila, da podatke o okužbah na podlagi opravljenih testiranj posredujejo s pristojne inštitucije NIJZ in da je tudi terminologija njihova. Posredovala ji je tudi prepis celotne izjave zdravnice, ki je podala splošno pojasnilo o virusu in bolezni ter ni trdila, da pozitiven test ne pomeni okužbe. Prav tako ni predlagala terminoloških sprememb, ampak je povedala, da do laboratorijske napake pride zelo redko.«

Pohvala za izbor teme

Bralka **E. M.** se je zahvalila, ker je MMC pisal o mednarodnem dnevu spomina otrok umrlih v nosečnosti ali kmalu po rojstvu:

»Hvala vam, ker s svojimi aktivnosti pomagate izboljšati zavednje sirsega občinstva in nam pomagate izboljšati razumevanje teh tragicnih dogodkov, s katerimi se na žalost soočamo. Ker je smrti otoka nepojmljivo najbolj boleca, travmatska in tragicna situacija, je to tabu tema. Vendar z ozavescanjem dosežemo, da ljudje pridobijo informacije kako se obnasati v teh primerih in s cim vsem se starsi umrlih otrok soocamo in borimo.«

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Zopet o komentarjih (in moderiranju)

Varuhinja je v oktobru prejela devet odzivov, ki so se nanašali na uporabniške komentarje, objavljene pod novinarskimi članki na portalu rtvslo.si. Uporabnike je največkrat zanimalo, zakaj so njihova uporabniška imena pod nadzorom moderatorjev in zakaj so bile njihove objave odstranjene. Prejeli so navodila za komuniciranje z moderatorji ter povezavo na kodeks. Uporabnik **N. H.** pa je varuhinji pisal, ker je med komentarji, ki niso odstranjeni po njegovem mnenju preveč takšnih, ki nasprotujejo vladnim ukrepom in ne verjamejo v resnost koronavirusne bolezni. Iz sporočila:

»Kot je že dobro znano in tudi znanstveno dokazano, kar strokovnjaki na RTV gotovo vedo, lahko način poročanja in tudi komentarji pod prispevki vplivajo na obnašanje določene množice ljudi. Mar ni sicer ravno to naloga medijev? Seveda to obvladata v zadostni in še večji meri tudi oba politična pola. Z namenom. Razumem, da so bolj ali manj neumni komentarji na znanstvena dejstva odraz svobodne družbe, ne razumem pa, zakaj se dovoljuje pod članki povezanim z virusom, komentiranje, ki evidentno bazira na konfrontaciji političnih nazorov. Sam v službi ne nosim maske zato, ker je tako rekla vlada, ampak da zaščitim druge in v prvi vrsti sebe ter svojo družino. /.../ Dejstvo je, da bo zdravje ljudi zaradi epidemije zelo trpelo, zdaj in v prihodnosti. Ampak temu ni kriva ne sedanja vlada, niti "leno in ugrabljeno" nedostopno zdravstvo, temveč virus, ki lahko sesuje najboljši zdravstveni sistem in posledično spravi na kolena tudi najbolj razvite demokratične države. Žal že predobro videno. Gorivo za širjenje tega virusa pa so na žalost premnoge teorije zarote, ki na žalost prihajajo tudi iz zdravstva samega ter se uspešno kanalizirajo na razne forume in spletne komentarje uveljavljenih ali manj uveljavljenih medijev. Da ne rečem oddaje, ki jih gleda veliko ljudi! Vzrok? Svoboda govora, politična motiviranost, nezavedno ali zavedno netenje družbenih konfliktov? Upam, da nič od tega RTV zavestno ne podpira, kajti potem ni nič drugačen od medijev s katerimi se ne želi primerjati. Pa vendar se zdi, da so nekateri komentarji pod določenimi članki namenoma ali po nesreči ušli izpod kontrole, seveda v imenu svobode izražanja mnenj.«

Varuhinja je bralca povabila, naj posreduje konkretne primere, uredništvu pa predlagala pozorno branje argumentov, čeprav so splošni, saj meni, da je tudi takšna sporočila mogoče uporabiti kot zrcalo pri presoji, kako dosledni so bili mediji in programi RTV Slovenija pri spremljanju novic o pandemiji in ukrepih. Iz odgovora:

»Pomembno je povedati, da so novinarji javnega medija (vseh radijskih programov in televizijskih kanalov, spletnih strani ter novičarskega portala, podkastov itd.) dolžni upoštevati smernice glede spremljanja javnozdravstvenih vsebin ([septembrsko poročilo str. 4](#)). Menim, da tako tudi v največji možni meri ravnajo. Od izbruha epidemije sem se srečala z le malo konkretnimi odstopanji, vsakokrat pa je to bilo opaženo, prediskutirano in tudi odpravljeno.

Spletne vsebine na www.rtv slo.si smejo komentirati le registrirani uporabniki. Uporabniške komentarje pregledujejo moderatorji in jih približno 10 odstotkov odstranijo. Najboljši pomočniki so uporabniki in bralci sami, ki na neprimerne zapise opozorijo prek gumba »prijavi neprimerno vsebino«. Moderacija poteka na podlagi pravil, ki jih vsak uporabnik sprejme, ko si odpre uporabniški račun. Številni zaradi izbrisa komentarjev strastno protestirajo, zatrjujejo, da so jim kratene njihove ustavne pravice in da smejo na portalu javnega medija (ker je pač javen in ker ga so-financirajo) pisati kar koli se jim zazdi. To seveda ni res. Njihova svoboda je omejena s pravili in s svobodo drugih uporabnikov do sodelovanja v strpni in argumentirani razpravi.

Drži pa, da gostilniška in netolerantna razprava, ki se uveljavlja v družbi – povečini prek družbenih medijev, prodira tudi tja. Pomembni politiki celo v javnem govoru uporabljajo besede kot sta »idiot« ali »prostitutka«. Nekateri pomembni in vplivni misleci menijo, da sovražni govor ali lažne novice sploh ne obstajajo in da je dovoljeno vse (razen morda, če se nanašajo nanje). To so pač družbene okoliščine, v katerih deluje medij.

Opazim pa, da občinstvo velikokrat težko razloči med podajanjem javnozdravstvenih smernic, navodil in razlag (NIJZ, zdravniki, strokovna skupina pri vladi itd.) in vladnimi ukrepi, ki ne zadevajo samo zdravstva, ampak se nanašajo na vsa področja našega življenja – od gospodarstva prek kulture do notranjih in zunanjih zadev. Ne morem razpravljati o tem, kako nastajajo ti komunikacijski nesporazumi. Pred kratkim sem v Reporterju prebrala zanimivo analizo dr. Adama o nezaupanju v politiko in stroko ter o prepletu sporočil, ki potem begajo ljudi. Tudi v svetovnih medijih opazim najresnejše razprave o tankih ločnicah med svobodami, svoboščinami, skupnim dobrim in omejitvami.«

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Smernica: zapis imena bolezni covid-19

Ker se v različnih medijih RTV Slovenija uporablja več različic zapisa koronavirusne bolezni (covid-19, covid 19, covid19, Covid – 19, COVID ...), je varuhinja oktobra sprožila notranjo razpravo o najprimernejši obliki in pozvala k poenotenju zapisa.

Koordinacija lektorjev in jezikovnih svetovalcev RTV Slovenija je po strokovni razpravi sprejela jezikovno smernico za poenotenje zapisa:

»Lektorska koordinacija priporoča zapis imena bolezni covid-19 s stičnim vezajem in sklanjanje po zgledu: covid-19, covid-19. Pri tem priporočilu se sklicuje na napotilo Pravopisne komisije ter na večinsko ustaljeno rabo v zavodu RTV, v drugih domačih in tujih medijih, v strokovnih in državnih ustanovah ter v splošni rabi.«

Varuhinja je o priporočilu seznanila vsa uredništva in jih pozvala k poenoteni rabi, da se vsaj z zapisom imena bolezni, ki jo povzroča novi koronavirus, ne bega občinstva.

Varuhinja obžaluje, ker v posameznih programih vztrajajo pri svojih argumentih in ne želijo slediti smernici. Ker je koordinacija neformalno združenje, ki enotne rabe ne more zagotoviti in je nikomur ne zapovedati, bi bilo smiselno, če bi dosledno upoštevanje enotnega dogovora določili vodje. Morda bi to pristojnost lahko »podelili« Skupini za poenotenje jezikovnih smernic, ki jo občasno skliče varuhinja, v njej pa sodelujejo tako predstavniki lektorske koordinacije kot uredništev.

Ali govorna kultura peša?

Varuhinji sta pisali gledalki, ki ju motijo jezikovne napake v programih RTV Slovenija:

»Do današnjega pisanja me je pripravila novinarka v oddaji Dobro jutro, ko se je za vprašanje o svoji lokaciji s čarovnico v Raki obrnila na poslušalce s vprašanjem: »Iz kje se oglašam?« (Od kod se oglašam .... !) Svetujem vam, da svoje novinarske sodelavce opozorite na pravilno rabo našega jezika, ki ima veliko posebnosti in je zato še posebno lep. Tako pogrešam, zlasti pri športnih fantih poznavanje:

- dvojine (neprenehoma slišimo pred dvemi tedni, pred dvemi meseci namesto pred dvema tednoma, pred dvema mesecema), s pravilno rabo nas učite
- povratno-svojljnega zaimka: Vzel je njegovo trenerko (čigavo?, mišljeno pa je bilo, da je vzel svojo) ipd.
- uporabe genitiva ob zanikanju: Ta način igre ni maral ....(Tega načina igre ni maral ...!)

Pa morda jih malce preizkusite s kakšnim premetenim vprašanjem v tej smeri in ustrezno poučite. Saj me razumete, da me moje slovensko uho kar zaboli, ko slišim to na TV in radiu.« (J. Č.)

»Bilo dobro, če bi za tako imenovane novinarje in voditelje priredili tečaj osnov slovenske slovnice, da bi se naučili razlikovati samostalnike srednjega spola od samostalnikov moškega spola, uporabo zanikanega roditelja in seveda tudi pravilnega vikanja, če naštejemo samo nekatere. Pa se tudi ni nič zgodilo. Javna televizija, ki jo posebej plačujemo, bi morala negovati slovenski knjižni jezik.« (M. B.)

Odgovor varuhinje:

»Menim, da so opozorila v zvezi s pravilno rabo slovenščine vselej dobrodošla. Če so konkretna, jih lahko posredujem na pravi naslov, da z njimi programske ustvarjalce opomnim, kako pozorno občinstvo ima javni medij. To je lahko tudi spodbuda, da se sodelavcem RTV Slovenija omogoči izobraževanja in osvežitvene tečaje javnega govora in nastopanja.

Tudi vaše sporočilo bom poslala tistim, ki ste jih omenili. Verjamem, da si ga bodo vzeli k srcu. Verjamem pa tudi, da pozorni poslušalci/bralci/gledalci RTV-vsebin opazijo, da javni medij z urami in urami programa v živo (radijskega, televizijskega, spletnega, digitalnega) dobro opravlja vlogo stebra in medijskega branika govorjenega zborne slovenščine in slovenski jezik v veliki meri tudi pomaga normirati, v sodelovanju z lektorji in jezikovnimi svetovalci. Seveda so tudi napake, ki jih je treba priznati, se nad njimi zamisliti, jih odpraviti in se zanje opravičiti. Ne glede na to menim, da poklicni govorniki tudi v oddajah, ki potekajo v živo in so najzahtevnejše, saj terjajo izjemno zbranost v vseh težavnih okoliščinah, večinoma delujejo vzorno.

Vesela sem, ker javnemu mediju vodilno vlogo na področju skrbi za materinščino priznava tudi stroka. Nedavno so RTV Slovenija posebej pohvalili sodelujoči na posvetu z naslovom Mediji in govorjena slovenščina, ki ga je pripravil Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. Če vas zanima pogled predstojnika te ustanove dr. Kozme Ahačiča, lahko pogovoru z njim prisluhnete na tej povezavi: <https://ars.rtv slo.si/2020/09/jezikovni-pogovori-253/>. Posebej je zanimivo njegovo razmišljanje o učinkih pretirane kritičnosti občinstva, ki po njegovem mnenju javnemu govoru velikokrat bolj škodi kot koristi, saj pritisk na javne govorce ne prispeva h govorni sproščenosti, ampak kvečjemu k delanju napak.

Kot rečeno, pa takšen pogled ne sme biti alibi za pretirano »jezikovno sproščenost« ali pačenje jezika.«

Imamo res policijsko uro?

Varuhinji sta pisali gledalka in poslušalka, ki sta menili, da omejitve gibanja zaradi epidemije ni primerno označevati z izrazom policijska ura:

»Odkar je bila proglašena omejitev gibanja od 21.00 zvečer do 06.00 zjutraj, vaši voditelji dosledno uporabljajo izraz "policijska ura", ki pa to ni. Ta omejitev je bila proglašena s strani epidemiologov in vlade na osnovi zakona o zdravju, medtem ko je policijska ura, kadar je to potrebno, proglašena s strani policije. Ker se to ponavlja vseskozi, dobijo ljudje občutek, da imamo v Sloveniji policijsko diktaturo.« (T. C.)

»Me je zmotilo, da je voditeljica imenovala, da je sedaj tako imenovana policijska ura. Vendar vas moram opomniti, da je v državi razglašena epidemija in ne izredne razmere in v tem primeru ne gre za policijsko uro, ampak za omejitev gibanja, ki je med 21. in 6. uro. RTV Slovenija prosim, da to pojasni.« (E. V. Š.)

Varuhinja je o dilemah občinstva seznanila uredništva ter odgovorila:

»Lahko razumem vašo dilemo. Da gre za omejitev gibanja v določenem delu dneva, je bilo povedano velikokrat, kakor tudi, da je ta omejitev posledica epidemioloških razmer. Seveda pa je takšna omejitev po vsebini ravno to, kar imamo v mislih, ko uporabimo termin »policijska ura«. Tako je zapisano tudi v slovarju slovenskega knjižnega jezika (kopiram spodaj). Uporaba tega termina je torej po vsebini ustrezna. Presenetilo me je, da bi kdo ta izraz lahko razumel tudi slabšalno, kot »policijsko diktaturo«. Razumem pa, da je tudi to mogoče. Vsekakor bom uredništvom predlagala, da bi bilo občinstvu vsebino besedne zveze smiselno še enkrat (in po potrebi še večkrat) pojasniti, ter imeti v mislih tudi občinstvo, ki besedno zvezo razume pejorativno (slabšalno).«

policijski -a -o prid. (ī)

nanašajoč se na policijo: policijski avtomobil; policijski ukrep; policijska preiskava / policijski agent; policijski inšpektor / ekspr.: policijska država *država*, v kateri državna uprava ukrepa ne glede na pravne norme; **policijska ura določen čas, zlasti ponoči, v katerem je gibanje in zbiranje prebivalstva na javnih prostorih prepovedano**

Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, www.fran.si, dostop 23. 10. 2020.

Rekord. Dovolj je te besede!

Oglasila se je gledalka **A. Z.**, ki jo je zmotila uporaba besede rekord ob navajanju podatkov o stanju koronavirusne epidemije v medijih RTV Slovenija:

»Vsakodnevna uporaba besede "REKORD" ob poročanju števila na novo pozitivnih (ne obolelih) na korona virus - ZA BOŽJO VOLJO ALI GRE ZA TEKMOVANJE? Prepričana sem, da slovenski jezik premore ustrežnejše besede za poročanje o tem.«

Varuhinja je odgovorila:

»Glede ubesedovanja razmer se ne bi mogla bolj strinjati z vami. Že spomladi, ob izbruhu epidemije, sem programske ustvarjalce opozorila, naj ne strašijo občinstva, naj podatke posredujejo na način, da jih bomo vsi razumeli, brez nepotrebnih poudarkov o dnevnem podiranju rekordov. Jeseni sem zopet opazila poskus tekmovanja, kdo bo bolj dramatično povedal, da je bila presežena tisočica in nato dvatisočica, menim pa tudi, novinarji v zadnjih dne bolj zmerno podajajo informacije, ki so, kakršne so.«

V katerem jeziku lahko sprašujejo novinarji?

Gledalci večkrat vprašajo, ali je prav, če se novinarji s sogovorniki pogovarjajo v tujem jeziku in ali ne gre za nespoštovanje materinščine. Gledalca **T. W.** je zmotil prispevek v Dnevniku 6. oktobra, ko se je novinarka pogovarjala z delavci iz tujine, ki so zaposleni v Sloveniji.

»Novinarka je pred kamero vztrajno postavlja vprašanja v maternem jeziku teh delavcev, ki je, praviloma bosanščina, srbščina in ostalo. Sprašujem se, čemu novinarka v prispevkih zastavlja vprašanja tem delavcem v njihovem maternem jeziku, ko pa se ve, da je uradni jezik te države slovenščina (in na določenih območjih tudi italijanščina in madžarščina)? V kolikor so tukaj zaposleni se pričakuje, da bodo razumeli in govorili uradni jezik te države. S prakso, ko novinarka s temi ljudmi komunicira na takšen način, dodatno vzpodbuja k neučenju našega jezika.«

Urednica dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija **Nataša Rijavec Bartha**:

»V oddajah Informativnega programa Televizije Slovenija novinarji in voditelji sogovornikom postavljajo vprašanja v jeziku, ki ga ti najbolj razumejo; pomembno je namreč, da sogovorniki vprašanje dobro razumejo, da lahko tudi dobimo ustrezne odgovore. Seveda je to mogoče ob predpostavki, da jezik intervjuvanca obvlada tudi sprašujoči. Sicer je pogovor mogoč v katerem od drugih jezikov, ki ga obvladata oba, intervjuvanec in novinar, v skrajnih primerih je pogovor mogoč s pomočjo prevajalca.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo:

»Dolžnost javnega medija je, da programske vsebine (radijske, televizijske, spletne) posreduje v slovenskem jeziku. Edina izjema so programi za italijansko in madžarsko narodno skupnost. Če govorci nastopajo v tujih jezikih, je potrebno poskrbeti za prevod v slovenščino.

Naloga novinarjev je, da zbirajo informacije. S sogovorniki se pogovarjajo v jezikih, ki omogočajo nemoteno komunikacijo, pri čemer je najpomembnejše, da vprašani povsem razume, kaj je vprašan. To velja za vse vrste pogovorov, od informativnih ali razvedrilnih intervjujev do terenskih ali studijskih pogovorov, bodisi z državniki ali literati bodisi z sogovorniki v neprivilegiranih okoljih.«

Kolesarski spomenik?

Bralka **B. Z. Ž.** je opozorila na tipkarske napake v članku z naslovom »Najpomembnejši kolesarski spomenik odpovedan zaradi pandemije«, ki je bil na portalu rtv.slo.si objavljen 9. oktobra. Zmotila jo je tudi uporaba besedne zveze kolesarski spomenik.

»Vljudno prosim, da nas, uboge bralce, zavarujete tudi pred tako napisanimi prispevki... Najpomembnejši **kolesarski spomenik** odpovedan zaradi pandemije ...so odpovedali **najnepomembnejšo** enodnevno kolesarsko dirko sezone Pariz - Roubaix. ...najbolj prestižno in **najtožejo**...«

Odgovor **varuhinje**:

»Pojasnjujem, da spletna besedila uredniki in lektorji praviloma popravijo po objavi, saj si novinarji želijo novico čim prej posredovati občinstvu. Pred tem seveda popravijo zatipke in druge napake. Vem pa, da avtorji po vnovičnem branju svojih besedil napake le redko opazijo, saj svoje stavke berejo tako, kot želijo, da bi bili napisani, ne pa tako, kot dejansko so. Kot vidim, je uredniška/lektorska roka popravila, kar vas je upravičeno zmotilo.

Dodajam, da tudi mene moti izraz »kolesarski spomenik«, saj gre očitno za žargonski izraz, ki ga poznajo le kolesarski navdušenci in bi ga zaman iskali tako v jezikovnih priročnikih kot v konkordančnih nizih. Tudi sama ga nisem poznala in sem se iz pojasnila naučila nekaj novega: Kolesarski spomeniki so enodnevne klasične dirke v Italiji, Belgiji in Franciji, ki so med najstarejšimi koledarskimi dirkami, in imajo zato poseben status. V ta nabor sodijo dirke: Pariz–Roubaix (Francija), Milano–San Remo in dirka po Lombardiji (Italija), Liege–Bastogne–Liege in dirka po Flandriji (Belgija).

Uredništvu sem na podlagi vašega sporočila predlagala, da ob uporabi takšnih izrazov bralcem pojasnijo, kaj natanko pomenijo.«

Bralka je v odgovoru na odgovor predlagala, da se ohranijo uveljavljeni izrazi.

»Sem lingvistka in me moti to nekritično prevzemanje izrazov iz angleščine - ki zaradi neznanja pogosto nadomestijo v slovenščini že uveljavljene izraze - zato predlagam, da se namesto teh spomenikov še naprej govori o klasičnih kolesarskih dirkah (na gigafidi je 31 zadetkov, za kolesarski spomenik pa niti enega), pa bo vse jasno brez razlaganja.«

Predlog: Barcolana naj bo Barkovljanka

Varuhinja je spremljala dopisovanje med **M. B.** in uredništvu glede poimenovanja jadralske regate z njenim uradnim imenom Barcolana ali poslovenjeno različico Barkovljanka, kot predlaga gledalec in poslušalec. **M. B.** je prejel strokovne argumente v prid uradnemu poimenovanju regate in povzetek mnenja lektorske koordinacije, da ne bi bilo nič narobe, če bi se uporabljali obe različici. Gledalec je izrazil upanje, da se uveljavi poslovenjena.

II. TEHNIČNE ZADEVE

(Ne)delovanje spletnega radia

Poslušalec **A. F.** je pisal, da zadnje čase opaža »zelo slabo delovanje spletnega radia«:

»V mislih imam direktni MP3 stream, saj samo ta pride v poštev za mojo napravo. Nastavljena je kot je zapisano na strani <https://val202.rtv slo.si/2012/02/poslusajte-programe-radia-slovenija-na-internetu/>, vendar se nič ne zgodi.«

Pristojna IT služba je pojasnila:

»Zaradi nekompatibilnosti določenih internet radio sprejemnikov z našimi streami smo zaradi izboljšave uporabniške izkušnje delali spremembe na sistemu ki so povzročile krajšo preobremenitev sistema danes zjutraj. Napaka je bila odpravljena takoj po sprejetju prve pritožbe. Izvajamo poostren nadzor sistema v primeru da nam se prikradla še kakšna napaka.«

Kdo skrbi za zvok v uradu predsednika?

Gledalec **A. B.** je pisal glede posnetka srečanja najvišjih predstavnikov oblasti o načelu delitve oblasti (predvsem vprašanje sodstva) pri predsedniku Pahorju, 13. oktobra na TV SLO 3. Nekatero govorce je bilo slabše slišati.

»V drugem delu nagovora predsednika US Rajka Kneza je kar naenkrat zmanjkalo zvoka. Kaj je bilo na stvari. Informativno me tudi zanima kakšna ekipa je poskrbela za navedeni posnetek. O dogodku je bilo poročano v Poročilih, Odmevih, na MMC. Je za to poskrbela ista ekipa (novinarji) ali za vsak program in MMC drugi.«

Varuhinji so v uredništvu Informativnega programa pojasnili, da dogodke snemajo v predsednikovem uradu, RTV Slovenija pa predvaja posnetek. Ta je po kakovosti enak tistemu, ki je na ogled na predsednikovi spletni strani. V konkretnem primeru je bil tudi tam ton nizek in zadnjih nekaj stavkov predsednika ustavnega sodišča praktično sploh ni slišati (ni zmanjkalo tona, govor pa je zelo tih, komaj slišen).

Brez podnaslovov (površnost ali tehnične težave?)

Dva gledalca sta opozorila, da v dnevnoinformativnih oddajah TV Slovenija včasih predvajajo prispevke v tujem jeziku, ki niso podnaslovljeni. Varuhinja je predlagala, da sporočita konkretne primere, saj sicer ne more preveriti, kaj se je zgodilo. Gledalec **V. L.** je tako napako opazil 5. oktobra, v Poročilih ob 10. uri.

»Že nekaj časa se v poročilih dogaja, da se objavljajo prispevki, ki niso podnaslovljeni! Tako je bilo tudi danes v poročilih ob 10. uri! Opravičilo voditeljice poročil ni dovolj! To je nespoštovanje do gledalcev, pa tudi do našega materinega jezika! Razumem

lahko, da prispevka ne utegnejo podnasloviti. Vendar v primeru, da jim to ne uspe, naj prispevka ne objavijo oziroma ga objavijo, ko ga bodo lahko podnaslovili!»

Varuhinja je na napako opozorila uredništvo in odgovorila:

»Kritika je upravičena in se z njo povsem strinjam. Gledalci imate pravico do kakovostno pripravljenih televizijskih vsebin. Razumem pa, da se napake zgodijo. Še najraje se zgodijo na način, da jih ni mogoče vnaprej predvideti. Včasih je vzrok kar nova tehnologija. Morda vas bo presenetila informacija, da se televizijske oddaje, prispevki ali izjave ne podnaslavlja več vnaprej, ampak se to dogaja simultano, hkrati s predvajanjem. Na enem digitalnem nosilcu je npr. izjava, na drugem pa njen prevod. Podnaslovi se samodejno sprožijo ob označeni kodi v računalniku. Če se kaj zatakne, je to takoj vidno na ekranu. Kar hočem povedati je, da je prav mogoče, da je bila izjava prevedena, da pa je prišlo do napake v nadaljnji verigi.

Razumem, da gledalcem tega ni treba vedeti. To zapisujem le kot splošno pojasnilo, kaj vse gre lahko narobe v kompleksni televizijski produkciji.«

Gledalec je odgovoril:

»Najprej se vam naj iskreno zahvalim za tako hiter in strokovno podkrepljen odgovor! Vsega tega kar ste navedli seveda gledalci ne vemo. Če bi vedel, morda mojega pisanja sploh ne bi bilo. Moram pa kljub temu reči, da se te tehnične težave kar pogosto dogajajo. Ampak skoraj nikoli v večerni glavni informativni oddaji. Sem namreč dokaj redni gledalec informativnih oddaj! Morda ne bi bilo napak, če bi napovedovalka ob takšnem dogodku omenila za kaj je do tega prišlo, pa bi gledalci tak dogodek vzeli z razumevanjem na znanje! Tehnika ima žal tudi to lastnost, da včasih odpove.

Še enkrat iskrena in lepa hvala za vaš odgovor s pojasnilom, ki sem ga z razumevanjem vzel na znanje!»

III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Ne slišimo in ne razumemo!

Novembra se je zopet več gledalcev pritožilo zaradi slabe slišnosti govorcev v televizijskih programih. Zmotila jih je agresivna glasbena oprema v pogovornih in informativnih oddaja, opozorili pa so tudi, da se v času, ko številni nastopajoči govorijo skozi maske ali prek računalniških aplikacij na daljavo, razumljivost govora bistveno poslabša. Nekaj primerov odzivov:

»Sem vaša zvesta poslušalka in gledalka na TVS. Nisem tako zelo mlada – upokojenka. Med nami starejšimi je več 100 takih, ki malo slabše slišimo. Tudi jaz sem med njimi. V imenu teh bi rada, da bi se vaši voditelji prilagodili tudi nam..... Velik problem pa so govorci z maskami – so slabše slišni.« (A. A.)

»V Tedniku 26. oktobra ob 20.33 se je prikazala ena gospa, ki je sedela za svojim prenosnikom. Slika je še bila nekako ok, kaj pa je govorila pa ni bilo razumeti. Bilo nas je več tihih in ušesa napenjajočih gledalcev, ampak kaj je gospa govorila se resnično ni dalo razločiti.« **(A. V.)**

»Vljudno prosim, da skušate rešiti problem moteče glasbene spremljave pri pogovornih oddajah RTV (in Radia). Po podatkih ZDGNS je v SLO več kot 100 tisoč ljudi z različnimi okvarami sluha. Ogromna večina so starejši ljudje in verjetno ogromna večina spremlja vaše programe. Veliko mojih znancev, ki nimajo problemov s sluhom, moti glasbena spremljava v ozadju in otežuje razumevanje govorca.

Menim(in mnogo mojih znancev), da je razumevanje govorcev veliko pomembnejše od „ umetniškega dodatka " glasbene spremljave.« **(J. M.)**

PRIPOROČILO VARUHNJE programskim ustvarjalcem:

»Apeliram na vse, ki so v produkciji zadolženi za kakovost zvoka (od snemalcev od montažerjev in tonskih mojstrov), kakor tudi na programske ustvarjalce, da te okoliščine – uporabo mask in izjav, posnetih na daljavo - v največji meri upoštevate.

Prosim, da se pri snemanju in ozvočenju takšnih govorcev (na terenih in v studiih) posebej pazi na slišnost in razločnost povedanega. Prav tako prosim, da se takšnih posnetkov, če je le mogoče, ne obremenjuje še z glasbo in efekti.

Prošnjo in poziv naslavljam na odgovorne urednike vseh TV-programov, saj menim, da gre za univerzalno težavo. Ker je pred nami verjetno kar dolgo obdobje dela pod posebnimi pogoji, bi bilo morda smiselno, da se v uredništvih oz. v programsko-produkcijskih ekipah še podrobneje pogovoriti o tem. In če je potrebno, pripravite dodatna navodila.«

Moteča glasbena spremljava v oddaji Globus

Trije gledalci so varuhinjo opozorili na motečo glasbeno spremljavo v oddaji Globus 15. oktobra na TV SLO 1.

»Pri današnjem poslušanju oddaje Globus je glasbena podlaga zelo moteča.« **(A. Z.)**

»Ponovno se pritožujem nad, po mojem mnenju, popolnoma nepotrebno in neprimerno glasbeno podlago v raznih prispevkih, tokrat v "prispevku o Ameriki". Glasbena podlaga je bila preglasna, predvsem pa nepotrebna in duhamorna. Prosim, da na ta splošni problem opozorite snovalce prispevkov.« **(A. P.)**

»Ravnokar poslušam Globus in intervjuje o Pensilvaniji ampak posnetek je nevzdržen. Ves čas med govorom Stoparja in ostalih igra glasba .Zelo je moteča in ne vem komu in zakaj je namenjena.Tako so med govorom šumi prometa, ki so pač posledica okolja kjer je snemano in je razumljiva ni pa razumljivo, da mora biti ves čas

predvajana tudi glasba. Zame je to zelo moteče in verjetno pri tem nisem osamljena.«
(L. R.)

V televizijski produkciji so posnetek analizirali in ugotovili napako. Odgovor **Jožeta Kneza**, vodje TV produkcije:

»Kot vedno smo tudi tokrat preverili ali je pritožba gledalca upravičena. Žal mi je, toda glasbena podlaga je res previsoka, za kar se opravičujemo. Preverili smo celoten postopek nastajanja oddaje Globus in v postopku našli vzrok napake. Žal gre tokrat za človeško napako, ki pa nikakor ni bila storjena namerno. Upam, da bo takšnih napak čim manj, gledalcu/gledalcem pa se opravičujemo.«

V imenu uredništva Informativnega programa je gledalcem odgovoril **Seku M. Condé**, voditelj oddaje Globus:

»Zelo nam je žal, da sicer odlična reportaža našega ameriškega dopisnika in prispevek naše novinarske kolegice v oddaji Globus zaradi glasbene podlage nista bila zadostno razumljiva oziroma razločna. Podlaganje prispevkov z glasbo je sicer pogosto sredstvo za ustvarjanje dodatnega ambienta, ki podpira pripovedovano zgodbo. V oddaji Globus se še posebej trudimo, da bi našim gledalcem na kar se da jasen in nazoren način prikazali dogajanje v svetu, zato je razumljivost našega dela še kako pomembna. Pri pripravi prispevkov za naše oddaje se seveda zanašamo na tehniko in pa tehnične procese, ki pa se v tem primeru, kot vse kaže, niso izkazali za najbolj zanesljive. Vsekakor se zahvaljujemo za opozorilo. Lahko vam zagotovimo, da bomo v prihodnje še pozorneje spremljali tonsko ustreznost naših prispevkov, ter seveda razmislili, za vsak primer posebej, ali je glasbena podlaga v njih res potrebna.«

Pomagali bi jim (čitljivi) podnapisi

Varuhinja je prejela dve sporočili glede podnaslavljanja vsebin na TV Slovenija. Gledalka **N. Z.** ni vedela, da si lahko pomaga s podnapisi prek teleteksta:

»Oglašam se vam, ker bi imela predlog, ki mislim, da bi bil zanimiv za marsikoga. Namreč zakaj slovenski filmi, nadaljevanke, intervjuji in podobe oddaje niso podnaslovljeni. Starejši ljudje in pa tisti, ki so slabše slušiči ali gluhi ne morejo spremljati praktično nič, kar je slovenske produkcije. Mislim, da bi vam bili zelo hvaležni, če bi podnaslovili tudi slovenske oddaje. Hvala v imenu moje mame, ki je velikokrat jezna, ker ne razume in marsikaj ne gleda, ker ne razume ali ne sliši.«

Varuhinja:

»Menim, da vas bo razveselila informacija o tem, da so podnapisi slovenskih vsebin na TV Slovenija že dostopni, in sicer prek teleteksta. Za podnapise vsebin na TV SLO1

uporabite TTX str. 771, za podnapise vsebin na TV SLO2 pa TTX str. 772. Več o tem si lahko preberete na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/dostopno/podnapisi>.

Podnapisi so namenjeni našemu občinstvu z gluhoto ali okvaro sluha. To je sestavni del storitev javnega medijskega servisa.

Žal pa vsebin ni mogoče podnaslavljeni v živo, saj Slovenija ne premore tehnologije za simultano zapisovanje govora. Takšne naprave so na voljo za t. i. velike jezike (angleščina, nemščina itd.), ne pa tudi za slovenščino z vsemi njenimi posebnostmi. Zato se številne oddaje podnaslovijo naknadno in so s podnaslovi na voljo v ponovitvi predvajanja (na primer Tarča, tiskovne konference vlade itd).

Podnapise je mogoče vključiti tudi za gledanje prek spleta. Predlagam vam, da sami preizkusite to dragoceno možnost, čeravno morda ne pride v poštev za vašo mamo. Oddajo, ki vas zanima, si poiščite v spletnem iskalniku RTV 4D, potem pa z ikono CC na spodnjem robu prižgete/ugasnete podnapise. S klikom na besedo INTERAKTIVNO se vam pod zaslonom izpisuje tekst. Po tem tekstu lahko tudi iščete, kar vas zanima. Primer zadnje Tarče: <https://4d.rtv slo.si/arhiv/tarca/174725349>.

Gledala je sporočila, da je možnosti preverila, se zahvalila v maminem imenu.

Gledalec **M. G.** pa je poslal vprašanje glede barve črk v podnapisih:

»Zakaj niso podnaslovi- oziroma, to kar se govori-niso podnaslovljeni na črni podlagi (beli če je ozadje črno) , saj se tako velikokrat ne da brati vsebine filma, katerega predvajate?«

Varuhinja:

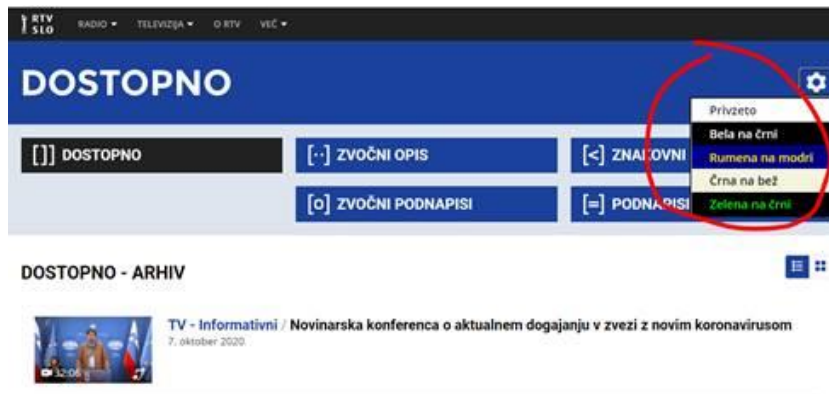
»Niste prvi, ki ste to predlagali. Ravno na podlagi takšnih odzivov sem si sama in s pristojnimi pogledala kar nekaj primerov podnaslovitev. V vseh teh konkretnih primerih se je izkazalo, da so podnaslovitvene črke, ki so v uporabi na TV Slovenija – te so bele in s črno obrobo, ki pa je oko običajno niti ne zazna – zelo kontrastne in zelo dobro vidne, ne glede na to, ali je video predloga svetla ali temna. Pri temnih pasicah pod belimi črkami se ta lahko stopi s temnim ozadjem in se zmanjša kontrast.

Poudarjam, s tem odgovorom ne trdim, da težav ni. Želim le povedati, da sem takšne predloge že preverjala s pristojnimi in da so pregledani primeri pokazali, da je zdajšnja izbira optimalna.

Znano pa mi je – s predavanj strokovnjakov – da slabše videči potrebujejo večje kontraste, po možnosti posebej prilagojene za nočno ali dnevno branje ter z zatemnitvijo ozadij oz. različnimi barvnimi kombinacijami.

Če imate možnost, vam predlagam, da obiščete spletno stran RTV Slovenija za dostopnost vsebin: www.rtv slo.si/dostopno, kjer boste med drugim lahko preizkusili možnost, da si uporabnik pri spletnem ogledu vsebin sam nastavi ustrezno

barvno/kontrastno ozadje, kot je razvidno na sliki spodaj (obkrožila sem z rdečo barvo).

IV. SPLOŠNO

Covid-19: informiranje o javnem zdravju, oktober

Varuhinja je tudi oktobra prejela več sporočil z mnenji gledalcev in poslušalcev o poročanju RTV Slovenija o javnozdravstvenih tematikah. Nekateri so menili, da mediji o epidemiji le strašijo, nekateri pa, da podcenjujejo resnost razmer. Omenjali so prepodrobno ali prepovršno poročanje. Spraševali so, kateri ukrepi veljajo in zakaj so pravila enkrat takšna in drugič drugačna. Izražali so mnenja, kateri ukrepi so primerni in neprimerni ter pričakovali, da bo tudi medij o njih poročal na takšen način.

Programske ustvarjalce je ob prejetih odzivih ponovno opozorila na priporočila glede poročanja o javnozdravstvenih temah v javnem mediju, objavljena tudi v [septembrskem poročilu na str. 4](#).

Občinstvo je povabila, naj sproti spremljajo navodila, tako v rednih radijskih, spletnih in televizijskih programih, kakor v posebnih svetovalnih oddajah. Posredovala je sporede in kontakte. Na splošna sporočila je odgovarjala s splošnimi odgovori. Primer:

»Razmem pa, da je v tem obdobju gledalcem, poslušalcem in bralcem (kakor javnosti nasploh) težko razločevati med navodili in stališči stroke glede javnega zdravja ter vladnimi ukrepi, ki se ne nanašajo le na zdravje, ampak vse sfere človekovega življenja, od gospodarstva do zunanjih ali notranjih zadev. Prav tako razmem, da je občinstvo v koronačasih zelo občutljivo, in da marsikoga lahko zmoti vsaka vsebina zgolj zato, ker se z njo ne strinja.

Menim pa, da noben medij v Sloveniji državljanov o ne obvešča tako celovito o epidemiji, epidemioloških ukrepih in varovanju zdravja kot to počne javni medij s petimi televizijskimi kanali, osmimi radijskimi programi, spletnim portalom, digitalnimi platformami teletekstom itd. O tem se lahko prepričate že samo s klikom na spletni portal RTV Slovenija: <https://www.rtvlo.si/zdravje/novi-koronavirus> ali brskanju po spletni ponudbi posameznih programov (npr. Vala 202

<https://val202.rtv slo.si/koronavirus/>). Če se omejimo samo na TV Slovenija, je to edini medij, ki prenaša tiskovne konference NIJZ, ki o virusu in bolezni pripravlja redne svetovalne oddaje, predvaja osveščevalne spote in program prilagaja okoliščinam – tako za šolsko mladino kot za vernike s prenosi maš itd. Epidemiologi, imunologi in drugi strokovnjaki imajo stalno odprta vrata v vse programe RTV Slovenija.«

O spoštovanju ukrepov pri pripravi vsebin

Devet gledalcev je pisno komentiralo upoštevanje epidemioloških ukrepov pri ustvarjanju RTV-vsebin. V televizijskih programih so opažali, da nekateri ustvarjalci in gosti nosijo maske, drugi ne, spraševali so, kakšna pravila veljajo.

Odgovor glede pravil v studiih TV Slovenija je posredovala direktorica **Natalija Gorščak**:

»Služba za zdravje RTV Slovenija se je v zvezi z zaščito pred Covid-19 v studiih TV SLO posvetovala z zdravstveno inšpekcijo in NIJZ. Studii TV SLO NISO JAVNI PROSTORI. Studii imajo najsodobnejše prezračevanje, večkrat dnevno oziroma po vsaki oddaji jih razkužujemo, voditelji so s pleksi pregrado ločeni od gostov in sovoditeljev, zato ne nosijo mask. Tudi ostale članice mednarodne zveze radiotelevizij EBU voditeljem mask v studiih ne predpisujejo, glede gostov v studiih so prakse različne, večina prakticira nastop brez maske, nekatere pa, tako kot mi, zahtevajo maske za goste. Preko maske je zvok slabši, na kar nas opozarjajo naši gluhi in naglušni gledalci, ampak gostom smo maske vseeno predpisali.«

Varuhinja je dodajala splošna pojasnila:

»Glede epidemioloških ukrepov pri ustvarjanju RTV-vsebin lahko pojasnim, da uredništva iz dneva v dan prilagajajo pristope, v dogovoru s pristojnimi službami in po navodilih NIJZ. Splošna pravila za televizijske ustvarjalce je, da morajo na terenu zagotoviti med sogovorniki najmanj 1.5 m razdalje in da morajo nositi maske, če te razdalje ni mogoče zagotoviti ali če si delijo mikrofona. V studiih pa (po zadnjih navodilih) velja pravilo 2 m fizične razdalje, kjer je to mogoče, ter dolžnost uporabe steklenih pregrad ali mask, kjer to ni mogoče. Kot rečeno: pravila se nenehno prilagajajo novim okoliščinam. Kot se morda spomnite iz spomladanskih mesecih: ko je bilo ustavljeno javno življenje, so pogovori potekali le na daljavo, prek modernih pripomočkov.

Ali bi morali vsi sogovorniki v televizijskih studiih nositi maske? Ko spremljamo medijsko prakso na tujih javnih televizijah, vidimo, da se za to ne odločajo, tudi tam, kjer je epidemiološka situacija primerljiva – ne le zaradi vizualnega vidika, ki ste ga omenili, ampak predvsem zaradi razumljivosti govora. Sporočilo, ki ni razločno in razumljivo, izgubi sporočilnost. Kot morda veste, v Sloveniji poleg gluhih in naglušnih živi vsaj še četrta milijona prebivalstva s težavami s sluhom. Zanje maska pomeni tudi, da si ne morejo pomagati z branjem ustnic.«

Kampanja javnega medija, drugič (analiza)

Varuhinja je v septembru in oktobru prejela več odzivov na promocijsko kampanjo, s katero TV Slovenija gledalce seznanja s poslanstvom in vlogo javnega medijskega servisa ([septembrsko poročilo str. 42](#)). Komisija za preprečevanje korupcije je 24. septembra varuhinji v obravnavo odstopila prijavo neznanega prijavitelja, ki je v pritožbi med drugim navedel več splošnih očitkov glede izbora govorcev in vsebino objav. Varuhinja je prijavo obravnavala v oktobru, odgovor varuhinje je v celoti objavljen v Prilogi 1 na str. 56

I. VARUHINJA

Razprava o sovražnem govoru

Varuhinja je 15. oktobra sodelovala na spletni mednarodni konferenci z naslovom (Od)govor, preprečevanju sovražnega javnega govora na spletu. Kot ena od uvodničarjev je poudarila vlogo javnega medija pri zagotavljanju strpne javne razprave, tudi v okviru uporabniških komentarjev na spletu, ter opozorila, da številni pomembni govorniki ne želijo več sodelovati v javnih razpravah, saj z nastopom v medijih tvegajo, da bodo postali tarče sovražnih in drugih neprimernih objav na spletu.

Uvodne razprave so imeli še predstavniki Evropske komisije, Sveta Evrope, Facebooka ter z RTV Slovenija, poleg varuhinje, tudi urednica uredništva novih medijev (MMC) **Kaja Jakopič**. Razpravljali so predstavniki Akosa, Spletnega očesa in b92.

Dogodek je potekal v okviru projekta, ki ga financira Evropska unija, izvajajo pa Mirovni inštitut, FDV, Novosadska šola novinarstva in hrvaški center za mirovne študije.

PRILOGE

Priloga 1: Kampanja javnega medija, drugič (analiza)

Komisija za preprečevanje korupcije

Dunajska cesta 56

1000 Ljubljana

Ljubljana, 2. november 2020

Spoštovani,

prejela sem vaše obvestilo z dne 24. 9. 2020 (št. 06210-232/2020/3 22003), s katerim Komisija za preprečevanje korupcije varuhinji pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija kot pristojni službi odstopa - v informacijo, proučitev in morebitno ukrepanje - prijavo neznanega prijavitelja zoper RTV Slovenija z dne 21. 9. 2020.

Prvega dela prijave nisem obravnavala, saj se nanaša na leto 2014. Varuhinja lahko po 9. členu Pravilnika o delovanju varuha pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin Radiotelevizije Slovenija (v nadaljevanju: Pravilnika) obravnava zgolj odzive, ki so vloženi najpozneje v 30 dneh po objavi vsebine, na katero se nanašajo.

Ker pa pritožnik pri nakazovanju na »izkrivljeno poročanje« netočno prikazuje dejstva o spremljanju volilne kampanje v programih TV Slovenija leta 2014, je smiselno opozoriti, da so v spletnem arhivu RTV 4D (<https://4d.rtv slo.si/>) dostopni posnetki volilnih oddaj od leta 2008, in da lahko vsakdo preveri, koliko programskega časa je bilo namenjenega posameznim kandidatom neparlamentarnih strank. Glede pritožnikovih navedb o »prirejenih« javnomnenjskih anketah, objavljenih v programih RTV Slovenija, pa dodajam informacijo, da sem to tematiko podrobneje obravnavala spomladi letos, prav tako v zadevi, ki mi jo je v obravnavo odstopila Komisija za preprečevanje korupcije. Odgovor je objavljen v varuhinjinem mesečnem poročilu za marec 2020, na str. 68. Poročilo je dostopno na spletni strani: <https://www.rtv slo.si/varuh/porocila>.

Prav tako ne morem komentirati pavšalnih, na osebnih občutkih utemeljenih očitkov, brez argumentov in navedbe konkretnih programskih vsebin, ki jih navaja prijavitelj.

Obravnavala sem drugi del prijave, ki se nanaša na promocijske spote o javnemu mediju, predvajane med 30. julijem in 4. oktobrom 2020 na TV Slovenija.

Pritožnik meni, da so odgovorni na RTV Slovenija »izkrivljali realnost« ter neupravičeno porabljali javna sredstva, da bi »hvalili same sebe« in »ščitili lastne privilegije«. Iz pritožbe:

»Ugotovi naj se odgovornost RTVS kot pravne osebe (čeprav zlorabljene), ter odgovornih oseb ter vpletenih oseb v te spote, oddaje in podobno, saj se z njimi v času, ko so v postopku sprejme financiranja oz. delovanja RTVS (prej jih nismo bili priča), po mojem mnenju z objektivnimi dejstvi, hvali samega sebe (ter s tem skuša vplivati na javnosti, volilce, ...) ter s tem seveda tudi ščiti lastne privilegije, ob tem pa (u)porablja javna sredstva (stroški zaposlenih, opreme, materiala, siceršnji stroški, ... namenjeni čas na televizijskih programih, ki bi se sicer lahko nap. tržil ali namenjal svojemu namenu – resnični javni koristi).

Gre za izrazito nasprotje interesov oz. z interesa javnosti (RTVS kot resnično odkrit, pošten medij, ki celostno, objektivno nepristransko seznanja javnost z aktualnim dogajanjem) z zasebnimi interesi (ohraniti trenutni status interesnih skupin ter ohraniti nadzor nad RTVS ter s tem vplivati na volilce, množice, izkrivljeno prikazovanje realnosti, kot seveda posledično sporna poraba namenskih sredstev), za koruptivno in zavržno ravnanje, v nasprotju s temelji integritete.«

Pojasnjujem, da nimam nobenih pristojnosti glede poslovanja in porabe finančnih sredstev Zavoda. Kot izhaja iz 1. in 9. točke Pravilnika, je varuhinja primarna naloga obravnava odzivov (mnenj, pritožb, pripomb in predlogov), ki zadevajo **objavljene programske vsebine RTV Slovenija, in sicer z vidika spoštovanja programskih, poklicnih in etičnih standardov, meril in načel.** Pristojnim pa lahko zastavim **tudi druga vprašanja glede storitev in posredovanja programskih vsebin, če presodim, da z obravnavo in predlaganjem ukrepov krepim zaupanje javnosti v javno radiotelevizijo ter prispevam k večji kakovosti storitve.**

Menim, da je javnosti smiselno podati več informacij o predvajanih promocijskih spotih v okviru televizijske kampanje »podpiram RTV«, saj sem še iz nekaj drugih odzivov občinstva razbrala dileme, zakaj so bili ti spoti predvajani prav letošnje poletje in jesen, ali so namenjeni promociji vrednot javnega medija ali pa zagovoru zdajšnje programske ponudbe. Iz prejetih mnenj je mogoče razbrati tudi pomisleke, ali ne gre za obliko samoobrambnega polemiziranja z vladnimi predlogi sprememb medijske zakonodaje.

Za pojasnila v zvezi s kampanjo sem prosila direktorico TV Slovenija Natalijo Gorščak ter ji zastavila naslednja vprašanja:

»Kakšna sta bila zasnova in namen kampanje, kdo je bil nosilec projekta, koliko spotov je bilo pripravljenih/predvajanih (kdaj in kje), kdo je v oglašnih spotih nastopal in s kakšnim besedilom, kako so v izboru govorcev o javnem mediju zagotavljali pluralnost različnih pogledov na delovanje javnega medija, s katere postavke se zagotavljajo sredstva za kampanjo ter zakaj jih v program umeščajo kot (samo)promocijo programskih vsebin in ne kot oglas.«

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je odgovorila:

»Kampanja »podpiram RTV« je le nadaljevanje splošne celostne družbeno usmerjene akcije RTV SLO, ki jo v letošnjem letu zaznamuje predvsem spodbujanje k skrbi za ohranjanje zdravja in ozaveščanje o pomenu družbe in demokracije v enem od najtežjih let v zgodovini Slovenije - letu 2020, ki je svetu prineslo nepričakovane izzive.

Zavedamo se, da ima RTV Slovenija kot javni medij neprecenljivo vlogo v času družbenega ozaveščanja in sprejemanja nove realnosti, ki jo je prinesla epidemija korona virusa. To vlogo uspešno opravljamo na različnih področjih delovanja: informiramo, izobražujemo, raziskujemo, ozaveščamo, vzpodbujamo...

Naša vloga je bolj izrazita kot kadarkoli prej. V začetku leta, ko smo doživeli prvi udar epidemije, smo nemudoma začeli z ozaveščanjem javnosti o pomenu uveljavljanja novih ukrepov za zaščitno našega zdravja in zdravja drugih. Nastala je promocijska kampanja »odgovorno vedenje lahko reši življenje«, ki je bila vsebinsko zasnovana tako, da so k promociji zdravja, umivanju rok, varni medsebojni razdalji,... spodbujale znane osebe. Akcija je naletela na izvrsten odziv javnosti in pripomogla k učinkovitosti ukrepov za zaježitev epidemije. Z razvojem epidemije je Slovenijo in svet doletel tudi druge vrste udar: lažne novice o korona virusu. Tudi zato se je v tem času vrednost in vloga javnega medijskega servisa kot kredibilnega in verodostojnega informatorja še posebej okrepila (tako so pokazale tudi raziskave javnega mnenja).

Žal je v razlivu raznih lažnih novic in informacij, ki so jih prinesli ti negotovi časi, tudi RTV Slovenija postala tarča nekaterih interesnih skupin, posameznikov in medijev. Ob vse bolj intenzivnih poskusih slabitve RTV Slovenija in ob zavedanju, da je javni medij za družbeno delovanje in razvoj demokracije poglobitnega pomena, smo se odločili, da tudi s pestrimi sporočili posameznikov, mnenjskih voditeljev z različnih strokovnih področij, najširši javnosti na jasen in razumljiv način celovito predstavimo naše raznoliko, obsežno delovanje in zahtevno poslanstvo.

Kampanja je torej nadaljevanje prvotne odgovorne kampanje, kot odziv na zahtevne aktualne izzive sodobnega javnega medija, ki se je prav v teh težkih časih izkazal kot najpomembnejši in nepogrešljiv medij v naši državi.«

Iz dokumentacije, ki jo je priložila direktorica TV Slovenija, je razvidno, da je bilo v času med 30. julijem in 4. oktobrom 2020 posnetih **49 spotov s prav toliko govorc**i. V programih TV Slovenija so bili skupaj **predvajani 735-krat** (418-krat na TV SLO 1 in 317-krat na TV SLO 2), in sicer v programskih pasovih, ki so namenjeni samopromociji oz. samooglasom, ki se ne všttevajo v oglasni čas. Dovoljena oblika samooglaševanje v medijih je tudi splošno oglaševanje lastne dejavnosti oz. lastne blagovne znamke.

O tem je direktorica zapisala:

»Samopromocija je zato, ker nismo nič »prodajali« oziroma oglaševali z namenom prodaje. Protagonisti so samo izrazili svoje mnenje, podobno kot je bilo v akciji Ostani doma – dali smo jim okvire v obliki ključnikov, oni pa so izrazili svoje mnenje.«

Na seznamu govorcev, ki so mnenje o pomenu javnega medija izrazili na podlagi ključnikov **#podpiramRTV**, **#doberjaviservis**, **#tuditojeRTV**, je 49 posameznikov iz različnih javnih družbenih sfer, **kulturne, znanstvene in športne**, svoja razmišljanja pa so z javnostjo delili tudi **visokošolski predavatelji, predstavniki javnih inštitucij, strokovnih združenj, civilnodružbenih organizacij, glasbeniki ter drugi prepoznavni in ugledni posamezniki**. Pluralnost pogledov so po besedah direktorice TV Slovenija zagotavljali tako, kot zagotavljajo javnost vsebin:

»Avtorje, ki sodelujejo z nami, smo prosili za izjavo/komentar glede na posamezno odgovorno uredništvo.«

Glede finančnega vidika oz. dodatnih stroškov je direktorica zapisala:

»Dodatni zunanji stroški med pripravo kampanje niso nastali, spote so pripravili v okviru obstoječih kapacitet Oddelka za promocijo TV-programov in oddaj.«

Varuhinjino mnenje in priporočilo:

Menim, da je direktorica TV Slovenija ustrezno predstavila kampanjo, njeno zasnovo, nastajanje in predvajanje, financiranje ter umeščenost v program.

Menim tudi, da so **vsebinski očitki prijavitelja neupravičeni**.

Izjave 49 govorcev so raznolike in jih je po vsebini mogoče razdeliti v tri skupine, glede na izbran ključnik. V eni skupini so govorci izjavljali, kaj je tisti program, vsebina ali storitev, po kateri se po njihovem mnenju prepozna dober javni servis in kaj ga ločuje/razlikuje od ostale medijske ponudbe (**#doberjaviservis**); v drugi skupini so povedali, kaj vse v široki ponudbi javnega medijskega servisa je zanje osebno ali za dejavnost, ki jo opravljajo, posebej dragoceno (**#tuditojeRTV**); v tretji skupini pa so utemeljevali, zakaj je javni medij po njihovem mnenju nepogrešljiv gradnik demokratične skupnosti (**#podpiramRTV**). **Med izjavami ni nobene, ki bi izrecno podpirala konkretne programe, uredništva, programske ustvarjalce, vodstvene in vodilne delavce. Prav tako misli o javnem mediju niso bile sporočane na propagandni način, kot da so zdajšnja ureditev, zdajšnja programska ponudba, zdajšnja oblika financiranja ali zdajšnja kadrovska zasedba brezprizivne in edine možne.**

Medtem ko je fokus kampanje jasen in po vsebini ne more biti sporen, pa se lahko **upravičeno zastavi vprašanje o časovni umestitvi**. Menim, da je serija TV-spotov, ki časovno sovpadajo s predlogi medijskih sprememb in politično razpravo o odnosu vlade in RTV

Slovenija, pri delu občinstva lahko tudi narobe sprejeta in zato kontraproduktivna. Zaradi konteksta je lahko razumljena, kot bi šlo za obrambno konkretnih rešitev in pozicij ter apriorno zavračanje slehernih, tudi potrebnih sprememb. Dejstvo, da so vsi sodelujoči izrekli afirmativne izjave o le najboljših plateh javnega medija, pa je lahko **v delu javnosti ustvarilo vtis o namerni odsotnosti kritične distance in samorefleksije, kakor tudi, da je javna razprava nepopolna in enosmerna**, saj izključuje tiste, ki opazijo in opozarjajo na pomanjkljivosti, slabosti in vrzeli v ponudbi in delovanju Zavoda.

Vodstvu TV Slovenija bom priporočila, da ob morebitnem nadaljevanju kampanje premisli, kako razširiti razpravo in nabor govorcev ter predvsem, kako oblikovati medijska sporočila, da bo predstavljena celota vrednot, delovanja, programov in medijskih storitev RTV Slovenija.

Menim, da bi bilo takšno nadaljevanje kampanje lahko le koristno, saj že odzivi, ki prispejo na varuhinjin naslov, potrjujejo, da so nekateri segmenti javnega medijskega servisa skoraj nevidni in slabo prepoznavni, nekatere pa javnost doživlja kot samoumevnost in ne kot del zahtevne produkcije RTV Slovenija. Razširjeno je zmotno prepričanje, da je RTV-prispevek naročnina za gledanje TV-programov, da je RTV samo televizija, da se za »nacionalko« plačuje, medtem ko je poslušanje radijskih programov ali gledanje komercialnih ali tujih televizij »zastonj«. Besedo »nacionalka« malokdo poveže z raznolikimi dejavnostmi Zavoda, denimo simfoničnim orkestrom, dostopnostjo vsebin za občinstvo z okvaro sluha in vida ali programi za narodnostne skupnosti.

Zato bom **vodstvu RTV Slovenija vnovič priporočila, da z vodstvi Radia in Televizije poišče možnosti za kontinuirano seznanjanje občinstva z razvejano dejavnostjo RTV, razbijanje mitov o plačljivih/brezplačnih televizijah, razčiščevanju zmešnjav o poslovanju in kadrih ter razlaganju javnega interesa v medijski krajini.**

Ugotovitve v zadevi bom objavila v mesečnem poročilu za oktober 2020.

Lepo vas pozdravljam,

Ilinka Todorovski

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev

V vednost:

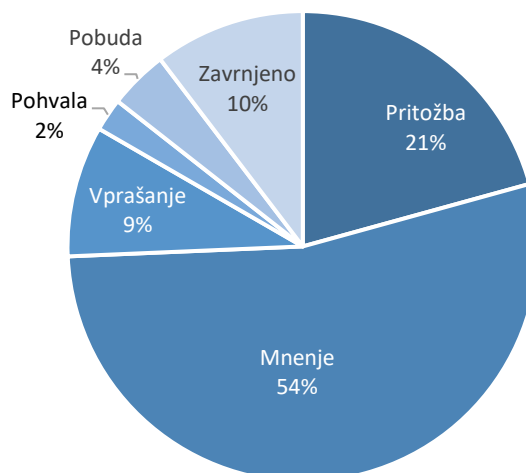
- generalni direktor RTV Slovenija Igor Kadunc
- direktorica TV Slovenija Natalija Gorščak
- vodja pravne službe RTV Slovenija Sabina Muratovič

STATISTIKA

	OKTOBER 2020	SEPTEMBER 2020	SEPTEMBER 2019
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	127	67	60
Informativni program	72	43	24
Kulturno umetniški program	5	5	8
Razvedrilni program	18	3	10
Športni program	2	4	3
Program plus	4	6	12
Ostalo	26	6	3
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	13	8	12
Radio Prvi	10	5	6
Val 202	2	1	4
Ars	0	1	0
Radio SI	0	0	2
Ostalo	2	1	0
MMC			
SKUPAJ	14	9	14
Novinarske vsebine	5	5	6
Uporabniške vsebine	9	2	6
Storitve	0	2	2
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	67	50	42
Jezikovna kultura	8	6	5
Oglaševanje	0	1	2
Dostopnost in prilagojeni programi	4	2	3
RTV prispevek	4	0	3
Tehnične zadeve	9	4	4
RTV SLO - splošno	12	16	10
Varuhinja	0	2	2
Ostalo	7	3	1
Zavrnjena obravnava	23	16	12
VSI ODZIVI	222	134	128

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	222
Pritožba	46
Mnenje	119
Vprašanje	20
Pohvala	5
Pobuda	9
Zavrjneno	23

SKUPAJ	222
Elektronska pošta	140
Spletni obrazec	36
Pismo	5
Telefon	41

